

PRIMORSKI DNEVNIK

Poština plačana v gotovini
Abb. postale 1 gruppo

Cena 150 lir

Leto XXXI. Št. 58 (9060)

TRST, sredi, 12. marca 1975

PRIMORSKI DNEVNIK je začel izhajati v Trstu 13. maja 1945, njegov predhodnik PARTIZANSKI DNEVNIK pa 26. novembra 1943 v vasi Zakriž nad Cerknim, razmnožen na ciklostil. Od 5. do 17. septembra 1944 se je tiskal v tiskarni «Doberdoba» v Gocvi pri Gorenji Trebuši, od 18. septembra 1944 do 1. maja 1945 v tiskarni «Slovenija» pod Vojskim pri Idriji, do 8. maja 1945 pa v osvobojenem Trstu, kjer je izšla zadnja številka. Bil je edini tiskani partizanski DNEVNIK v zasluženi Evropi.

GIBANJE OBOROŽENIH SIL POPOLNOMA NADZORUJE POLOŽAJ

REAKCIONARNI VOJAŠKI KROGI BREZ USPEHA POSKUSILI STRMOGLAVITI DEMOKRATIČNI REŽIM NA PORTUGALSKEM

Pobudnik poskusa državnega udara je bivši predsednik republike gen. De Spinoza, ki je zbežal v Španijo — Uporniki napadli vojašnico v bližini Lizbone — V spopadih samo ena smrtna žrtev — Veleposlanstvo ZDA vpleteno v poskus udara?

LIZBONA, 11. — Vojaški reakcionarni krogi na Portugalskem so danes poskušali izvesti državni udar, ki pa se je v nekaj urah izjalovil. Položaj je sicer še vedno zelo nejasen ter je iz dosedanjih poročil težko razbrati, kakšen obseg je imel poskus udara, gotovo pa je, da imata vlada in gibanje oboroženih sil popolno nadzorstvo nad državo. Številni visoki častniki so bili aretirani, medtem ko je bivši predsednik republike general Antonio De Spinoza, ki je bil glavni navdihovalec ponesrečenega poskusa udara, zbežal v Španijo. Med drugimi je bil aretiran tudi general Carlos Galvão De Melo, bivši član vojaške junte za časa De Spinozovega predsedstva, ki bi moral na prihodnjih volitvah na Portugalskem kandidirati na listi kršćanske demokracije. V poskusu udara naj bi bilo vpleteno tudi ameriško veleposlanstvo v Lizboni: sam vojaški guverner Lizbone, general De Carvalho, je zahteval odpoklic ameriškega veleposlanika Franka Carluccija v domovino.

Pučiški poskus se je začel v jutranjih urah, ko so oddelki padecev s pomočjo letal in topništva napadli vojašnico v Secavemu, nedaleč od lizbonskega letališča, ki so ga uporniki zasedli. Reakcionarni častniki so verjetno računali, da bodo njihovu zvezo sledili še drugi oddelki portugalske vojske, vendar so ostali osamljeni.

Gen. Antonio De Spinoza, glavni pobudnik neuspelega poskusa državnega udara

Tako je napad na Secavem propadel, medtem ko so vojaški oddelki, zvesti vladi, zavzeli letalsko bazo v Tancosu, kakih 170 kilometrov severno od Lizbone, ki je bila glavno središče in oporišče upornikov. V tej bazi sta bila tudi general De Spinoza in general De Melo. Prvemu je uspelo skriti se za 18 častnikov, da je s helikopterjem zbežal v Španijo, drugi pa je bil aretiran v bližini španske meje. Aretiran je bil tudi poveljnik baze v Tancosu, general Ricardo Duro.

Iz Španije so pozneje sporočili, da so gen. De Spinoza in njegovi spremljevalci internirani v španski vojaški bazi v Talaveri la Real, v pričakovanju, da bi španska vlada sklepala o njihovi usodi. Špansko zunanje ministrstvo je objavilo sporočilo, v katerem zanika vsakršno udeležbo Španije v poskusu državnega udara ter potrjuje željo po dobrososedskih odnosih s Portugalsko. Po zadnjih vestih naj bi španske oblasti «svetovali» De Spinozi, naj zaprosi za politično zatočišče v Braziliji.

Štirje visoki častniki, ki so se neposredno udeležili pučiškega poskusa, pa so se zatekli v zahodnonemško veleposlanstvo v Lizboni, da bi se izognili aretaciji. Med njimi je tudi general Damiao, bivši poveljnik republikanske narodne garde, ki je bil pred kratkim imenovan za predsednika portugalske konjenice. Zahodnonemško veleposlanstvo je že navezal stik s predsedstvom portugalske republike, da u nasel tako rešitev za štiri častnike, ki bi preprečili začetek pučiškega poskusa v Lizboni.

Predsednik republike gen. De Co sta Gomes je objavil izjavo, v kateri obtožuje skupino reakcionarnih častnikov, da so z lažnimi in izmišljenimi informacijami prepričali nekaj vojakov in drugih podrejenih, da so se udeležili napada na vojašnico v Secavemu. Dodal je, da se položaj postopoma normalizira, opozoril pa je prebivalstvo, naj ne nasleda manevrom provokatorjev, ki bi hoteli pahniti Portugalsko v bratovornu vojno, ki bi jo reakcionarne sile izkoristile za uničenje portugalske demokracije.

Portugalski predsednik je tudi izrazil upanje, da bo ta «obžalovanja vredna pustolovščina» še bolj utrdila enotnost med ljudstvom in gibanjem oboroženih sil in da bo prebivalstvo še enkrat dokazalo svojo veliko demokratsko zrelost. Ministrski predsednik gen. Vasco Consalves pa je pozval prebivalstvo, sindikate, politične stranke, oborožene sile in vse domoljube, naj se združijo proti vsem poskusom reakcije, da bi uničili demokracijo in obnovili na Portugalskem totalitarni režim. Radio je tudi objavilo sporočilo, da je bilo v današnjih spopadih ranjenih 14 vojakov, od katerih je eden pozneje umrl v bolnišnici. Število aretiranih častnikov še ni znano.

Vojaški guverner Lizbone general Saraiva De Carvalho, eden najuglednejših voditeljev gibanja oboroženih sil, je imel pozno zvečer tiskovno konferenco, med katero je dejal, da so bili glavni voditelji neuspelega udara sam general De Spinoza, general letalstva Monteiro, poveljnik mornarice Reboardo De Brito in polkovnik Rafael Duro. Povedal je tudi, da je njegova vlada že zahtevala od Španije izročitev generala De Spinoze in drugih upornikov, ki so se zatekli čez mejo. Nato je po-trdil, da je položaj pod popolnim nadzorstvom gibanja oboroženih sil in da so bili že aretirani voditelji napada na vojašnico v Secavemu, ki bodo strogo kaznovani. Končno je pozval prebivalstvo, naj ne postavlja barikad in da naj se udeležijo samo manifestacij za znamenju radosti zaradi minule reakcionarne nevarnosti.

Kot smo že omenili na začetku, je general neposredno omenil odgovornost ameriškega veleposlanika v Lizboni Franka Carluccija. Dejal je, da ne ve, ali gre zgolj za naključje ali za kaj drugega, da pa je prihod tega človeka v Lizbono sovpadel s povečanjem nestabilnosti v državi. Dodal je, da bi bilo najbolje, če bi ameriška vlada odpoklicala svojega diplomata, da se mu ne bi kaj zgodilo, češ da portugalska vlada ne more jamčiti za njegovo varnost. Kot je bilo pričakovati, je ameriško zunanje ministrstvo demantiralo vsakršno udeležbo veleposlanstva v poskusu državnega udara.

Altamirano gost socialistične stranke

RIM, 11. — Na vabilo socialistične stranke pride v četrtek v Rim glavni tajnik čilsko socialistične stranke Carlos Altamirano. Čilski gost bo imel v petek dopolnitev skupno konferenco na sedežu osrednjega vodstva PSL. V nedeljo pa bo na pobudo italijanske socialistične stranke v rimskem gledališču «Adriano» manifestacija, katere se bosta udeležila Altamirano in De Martino.

ZA OHRANITEV IZHAJANJA DVEH DNEVNKOV

Danes vsedržavna stavka tiskarjev

Zaradi stavke jutri ne bo izšel noben dnevnik

RIM, 11. — Sindikalna federacija CGEL, CISL in UIL tiskarskih delavcev je za jutri napovedala celodnevno stavko tiskarjev dnevnikov. Stavkalo bo tudi tehnično osebje tiskovne agencije Ansa. Stavka je v podporo boja tiskarjev in častnikov «Gazzette del Popolo» iz Turina in «Globo» iz Rima, ki se bojujejo za obstanek.

Stavki tiskarjev so se danes pridružili tudi prodajalci časopisov, ki so sporočili, da bodo imeli v petek svoje prodajalne zaprte.

Na Portugalskem se je včeraj izjalovil poskus reakcionarnih vojaških krogov, da bi strmooglavit demokratični režim in obnovili diktaturo. Glavni pobudnik poskusa državnega udara, bivši predsednik republike gen. Antonio De Spinoza, je zbežal v Španijo, številne visoke častnike pa so aretirali. Uporniki so v jutranjih urah napadli neko vojašnico blizu Lizbone v upanju, da se jim bodo pridružili še drugi oddelki portugalske vojske. Njihovo pričakovanje se niso izpolnila, tako da je poskus v nekaj urah propadel. V spopadih je bil en vojak ubit. Vojaški guverner Lizbone gen. De Carvalho je obtožil ameriškega veleposlanika na Portugalskem Franka Carluccija, da je vpleten v poskus udara in zahteval njegov odpoklic v domovino.

Portugalski vojaši pred vojašnico v Secavemu, ki so jo včeraj zjutraj napadli uporniki

IZJAVE ZAKLADNEGA MINISTRA V SENATU

Resnost gospodarskega položaja vzbuja veliko zaskrbljenost tudi za leto 1975

Colombo je odgovarjal na interpelacije predstavnikov političnih strank
Ponoven napad La Malfa na sindikate - Carli o proizvodnih naložbah

RIM, 11. — Zakladni minister Colombo je danes v senatu odgovoril na interpelacije o gospodarski politiki vlade, s posebno pozornostjo na politiko proizvodnih naložb. Uvodoma je zakladni minister dejal, da so «nepopolnarni sklepi» omogočili majhno izboljšanje gospodarskega položaja v Italiji, da pa položaj še vedno vzbuja zaskrbljenost predvsem zaradi zmanjšanja proizvodne dejavnosti.

Potem ko je povedal, da jim je uspelo nekoliko zmanjšati primanjkljaj s tujino, ki se nanaša predvsem na zmanjšanje uvoza in ne na povečanje izvoza, je ugotovil, da bo popravljanje v tujini letos ostalo več ali manj na lanskem ravni. Zagotovil je tudi, da bodo približje trgovinske bilance v letošnjem letu uporabili za delno zmanjšanje petrolejskega primanjkljaja. Toda za ostali del primanjkljaja, je dejal Colombo, bo morala Italija najeti nova posojila v tujini.

Glede notranjega gospodarskega položaja pa je dejal, da se je sicer inflacija nekoliko ublažila, da pa je na žalost še vedno najvišja med vsemi industrializiranimi državami. Potrdil je predvidevanja gospodarskih strokovnjakov, da se bo dejanski narodni dohodek v letošnjem letu zmanjšal za 2 odst. in ob tej priložnosti poudaril, da bo treba omejiti na najmanjše posledice recesijo. Menil je, da je treba obenem preprečiti povečanje denarnega obtoka in kupne moči prebivalstva, da se prepreči zaostreitev inflacije.

Zakladni minister je govoril tudi o sedanjih bančnih obrestih in dejal, da bo vlada sprejela ukrepe, da se bodo v Italiji aktivne obrestje, se pravi obrestje za posojila predvsem za proizvodnjo, zmanjšale na 15 odst. O tem vprašanju je sedaj v Italiji v teku ostra polemika zaradi nedavnih sklepov italijanskega banke, ki so močno znizale obrestje, ki jih dajejo varčevalcem, za malenkost pa obrestje, ki jih plačujejo dolžniki. Confindustria in Commercio sta odločno protestirala in pravita, da ta bančna politika strogo omejuje vsako možnost proizvodnega razvoja.

Nadaleje je Colombo govoril o vladni politiki povečanja proizvodnih in socialnih naložb, zlasti za povečanje gradnje stanovanj. Obžaloval pa je, da na žalost še vedno naraščajo državni tekoči stroški. Glede krajevnih ustanov je povedal, da bodo imele za lansko leto okrog 2.300 milijard lir primanjkljaja in da predvidevajo za letos nadaljnjih 3.000 milijard lir primanjkljaja. Tem številkam, je dejal minister, je treba dodati vse tiste izdatke, ki jih bodo imele krajevne uprave na osnovi izvajanja pogodbe iz lanskega leta in izdatke, ki jih bo imela državna uprava na osnovi pogajanj, ki so sedaj v teku med sindikati in vlado. Obenem je povedal, da bo tudi letos blagajna za vloge in posojila lahko krila samo polovico običnih primanjkljajev. Uveljavitev pogodbe za uslužbenke krajevnih uprav, je dejal minister, bo še bolj zaostrela položaj in zna onemogočiti del predvidenih investicij.

O notranji gospodarski politiki govoril tudi guverner Banca d'Italia Carli v intervjuju reviji «l'Industria». Sključilo se je na nekatere nedavne izjave odgovornih osebnosti, Carli pravi, da je njihov optimizem pretiran in da se za sedaj lahko

reče, «da smo se rešili». Glede napovedi za letošnje leto pa guverner pravi, da ne more nič povedati, da pa ve, da je sedanjí gospodarski sistem neuporaben. Po njegovem mnenju je treba danes poskrbeti za delovanje javnih in zasebnih ustanov in podjetij. Carli zagovarja strogo učinkovitost bančnih posojil in pravi, da bi morala biti posojila dana samo tistim javnim in zasebnim podjetjem, ki so solventna, se pravi, ki jamčijo, da bodo koristno vložila najeta posojila in jih pravčasno vrnila. V intervjuju nadalje obsoja dosedanja politiko izbire voditeljev bank, ki jih nadzoruje država in omenja primer Banco di Napoli, kjer se vladne politične stranke že dlje časa bojujejo med seboj, katerega bi imela ravnatelj. V intervjuju se dotika tudi vprašanja morebitnega sodelovanja komunistov v vladi, in pravi, da je najvažnejša vloga komunistične partije v opoziciji.

Zelo hude obtožbe proti sindikatom je dal podpredsednik vlade La Malfa, ki jih dolži, da so prav tako krivi kot politične stranke, za veliko število brezposelnih.

OBISK JUGOSLOVANSKEGA PREDSEDNIKA NA POLJSKEM

Tito in Gierek o dvostranskem sodelovanju in najbolj aktualnih mednarodnih problemih

Jugoslovansko-poljski razgovori potekajo tudi na ravni zunanjih ministrov in partijskih predstavnikov

VARŠAVA, 11. — Jugoslovanski predsednik Tito, ki se od včeraj muja na prijateljskem obisku na Poljskem, je danes nadaljeval razgovore s svojim gostiteljem, prvim tajnikom poljske partije Edwardom Gierekom v lovišču Arlamovo v no-tranosti dežele. Poleg tega so se danes odvijali jugoslovansko-poljski razgovori tudi na drugih ravneh, in sicer o zunanjepolitičnih vprašanjih in o partijskem sodelovanju.

Prva državna Jugoslavije in Poljske Tito in Gierek sta v sedanjih pogovorih, kot poročajo, razpravljala o dvostranskem sodelovanju, posebej na političnem in gospodarskem planu, in ga ocenila za dinamično in dobro ter ob tem izrazila zadovoljstvo. Opozorila sta tudi na še neizrabljene možnosti sodelovanja, posebej v gospodarstvu in industrijski kooperaciji.

V zvezi z mednarodnimi vprašanji, ki so že bila na dnevnem redu državnih razgovorov, sta Tito in Gierek posebej izrazila zaskrbljenost zavoju položaja na Bliznjem vzhodu in pri tem menila, da je treba podpreti vse pobude, ki peljejo k pravični rešitvi bližnjevzhodne krize. Kar zadeva razmere na Cipru, ki so po obojestranski oceni prav tako zaskrbljujoče, pa sta se Tito in Gierek zavzela za takšno rešitev, ki bo zagotovila ciprsko neodvisnost, nevtrinenost in enotnost. Izmenjala sta menja tudi o evropskih in še nekaterih drugih mednarodnih vprašanjih politične in tudi gospodarske narave.

Po prvih današnjih pogovorih so jugoslovanskemu predsedniku Titu gostitelji priredili lov na bizona, ki je v lepem vremenu minil uspešno in v dobrem razpoloženju. Tito in Gierek bosta razgovore nadaljevala jutri.

DUBLIN, 11. — Na današnjem zasedanju predsednikov vlad Evropske gospodarske skupnosti je prišlo do sporazuma med Veliko Britanijo in ostalimi članicami, na osnovi Wilsonovih zahtev o ponovnem pogajanju za vstop Velike Britanije v skupnost. Osnovna točka tega sporazuma se nanaša na sedaj ostaja samo še vprašanje referenduma o vstopu Velike Britanije v EGS, ki bo prihodnjega junija. Wilson se je po današnjem sporazumu obvezal, da bo priporočil laburistom, naj glasujejo za vstop. Ker je že znano, da bodo konservativci in liberalci v glavnem glasovali za vstop v EGS, v krogih konference menijo, da je obstanek Londona v skupnosti že zagotovljen.

Poleg tega važnega vprašanja so predsedniki vlad in zunanji ministri devetih držav obravnavali tudi potek konference o evropski varnosti, v okviru politične kooperacije. Iz diplomatskih virov se je izvedelo, da so predstavniki vseh devetih držav preprčani, da je treba v najkrajšem času zaključiti ženevska pogajanja in da predvidijo, da se znajo ta pogajanja zaključiti že junija in ne pozno jeseni, kot je bilo napovedano.

Poleg tega se je zvedelo, da so do teh optimističnih predvidevanj prišli na osnovi informacij, ki so jih izmenjali med seboj o zdravstvenem stanju Brežnjeva in na osnovi poročila, ki sta ga podala predsednik britanske in predsednik nizozemske vlade po sestanku z Brežnjem. V istih diplomatskih krogih so povedali, da prevladuje med deveterico mnenje, da bo Brežnjev že letos zapustil politično dejavnost. Zato nameravajo države gospodarske skupnosti pospešiti ugodni zaključek konference o varnosti in sodelovanju. V tej zvezi je predsednik nizozemske vlade izjavil častnikarjem: «Smo zelo zaskrbljeni za usodo politike pomiritve v primeru, da bi Brežnjev zapustil svoje mesto.»

Italijanski predsednik Moro pa je o tem vprašanju povedal, da je prišla na današnjih pogovorih gospodarske skupnosti do izraza volja in želja devetih članic, da se pod določenimi pogoji čimprej in pozitivno zaključijo ženevska konference. Moro je dejal, da se je nekoč zdelo, «da je Moskva tista, ki hodi za nami, danes pa smo mi, ki nečemo izgubiti priložnosti mirnega in odgovornega dialoga». Pri tem je Moro dodal, da je treba upoštevati enotnost in solidarnost zahodnih držav, tako na evropski kot na atlantski ravni.

Predsedniki vlad in zunanji ministri so razpravljali tudi o energetskem vprašanju. Pričakujejo, da bodo o tem objavili posebno izjavo. Kot je znano, bodo 7. aprila v Parizu pripravljali sestanki predstavnikov industrijskih držav porabnice nafte, predstavnikov držav proizvajalk nafte in predstavnikov držav v razvoju. Na sestanku bodo postavili temelje za plenarno konferenco, ki naj bi bila v juliju. V tej zvezi so sklenili sestaviti posebno delovno skupino strokovnjakov, ki bo sestavila skupno stališče, ki ga bo evropska deveterica zagovarjala na prihodnjih srečanjih.

Novi zakonski osnutek vsebuje nekaj bistvenih sprememb, med njimi tudi ukinitve vsedržavnega odbora za radio in televizijo in prenos njegovih pristojnosti na parlamentarno komisijo, ki bo nadzorovala delovanje radio in televizije. Poleg tega predvideva odgovornost pred zakonom ravnatelj radijskih in televizijskih dnevnikov in pravico do popravka po radiu in televiziji.

Napovedana stavka železničarjev in šolnikov

RIM, 11. — Železničarji so napovedali še eno 24-urno stavko do 24. marca. Stavka je v okviru boja za izboljšanje javnih ustanov za po-vošanje dražinske doklade, družinske doklade in pokojnin.

Prav tako so napovedali enodnevno stavko sindikati šolnikov CGIL.

ski zelo podrobno proučila pereg mednarodne probleme in razmere v svetu, medtem ko o evropskih zadevah nista razpravljala, ker bo to tema njunega jutrišnjega srečanja. Zunanja ministra sta drug drugemu razložila poglede svojih držav na mednarodne odnose in gibanja, seznanila pa sta se tudi z zunanje-politično dejavnostjo Jugoslavije in Poljske. Kot poroča Tanjug, je poljska stran pokazala zanimanje za priprave na peto vrhunsko konferenco nevtrinenosti, o čemer je vključno s pomenom in vlogo nevtrinenosti nato govoril Miloš Minić.

Minic in Osleowski sta se vzajemno seznanila tudi z odnosi svojih držav s tujimi partnerji, posebej s sosednimi državami. Pri tem sta izrazila obojestranski interes za koristno in dobro sodelovanje s sosedji in reševanje odprtih problemov v obojestransko korist.

Partijski pogovori, ki so potekali ob istem času in ki sta jih vodila tajnik v izvršnem komiteju jugoslovanske partije Mirko Popović in tajnik centralnega komiteja poljske partije Edward Babuch, so bili namenjeni vzajemnemu obveščanju o sedanjih dejavnostih in nalogah dveh partij v družbeno-političnem in gospodarskem razvoju dveh držav. Popović in Babuch sta razpravljala tudi o medsebojnem partijskem sodelovanju in o konkretnih ukrepih za njegovo razširitev.

CISL in UIL. Stavko bodo izvedli do 23. l.m. «če vlada ne bo rešila do takrat vprašanj, ki se nanašajo na državne otroške vrtnice.» Dogovorili so se, da bo stavkalo učno in pomožno osebje.

Kamboški režim se razkrajaja

Odstop vrhovnega poveljnika oboroženih sil — Prekinjen zračni most med Saigonom in Phnom Penhom — Otvorila osvobodilnih sil v J. Vietnamu

PHNOM PENH, 11. — S stopnjevanjem pritiska erdečih Kmerov na Phnom Penh se kamboški kolaboracionistični režim generala Lon Nola vedno bolj razkrajaja. Po hudih porazih preteklih tednov je danes odstopil s svojega položaja vrhovni poveljnik oboroženih sil general Fernandez, ki je še včeraj pozval civilno prebivalstvo, naj pomaže vojski, da brani glavno mesto. Njegov poziv, kot tudi vsi prejšnji lo-vrstni pozivi, ni rodil nobenih rezultatov. V zadnjih urah se čedalje bolj vztrajno govori o morebitnem odstopu samega predsednika Lon Nola, kar bi utegnilo odpreti možnost pogajanj z osvobodilnimi silami. Voditelji «erdečih Kmerov» so že večkrat jasno izjavili, da se ne bodo pogajali s predstavniki kolaboracionističnega režima, medtem ko bi lahko privolili v razgovore z novo začasnou vlado, v kateri bi bila zastopana tudi opozicija. To bi bil edini način, da bi preprečili nadaljnje prelivanje krvi v Kambožji; o tem so vedno bolj prepričani tudi v samih ZDA, čeprav Bela hiša vztraja na stališču, da bi nova dodatna vojaška pomoč Lon Nolemu režimu lahko preprečila, da bi Phnom Penh padel v roke osvobodilnih sil.

Toda Ford in Kissinger sta glede tega vprašanja vedno bolj osamljena. Ne samo večinska demokrati-ska stranka, ampak tudi številni predstavniki Fordove republikanske stranke so prepričani, da bi dodatna pomoč ne rešila Lon Nola in da je zato treba raje misliti na zamenjavo v Phnom Penhu. Po drugi strani je tudi vprašljivo, kako bi Američani lahko poslali v Phnom Penh morebitno dodatno vojaško pomoč zaradi čedalje bolj silovitih napadov erdečih Kmerov na mestno letališče Poentong, ki je ostalo edina zveza med mestom in zunanjim svetom. Zračni most, s katerim Američani že nekaj tednov prevažajo iz Saigona v Phnom Penh orožje, municijo in hrano, so morali danes za več ur prekiniti, medtem ko je bilo letališče sploh zaprto za civilni promet. Velika večina tujih državljanov je že zapustila mesto, zadnji so se odločili za odhod Američani, ki pa jim je zaprtje letališča onemogočilo odlet.

Vesekakor bo ameriški kongres že jutri glasoval o Fordovi zahtevi po novi vojaški pomoči Kambožji. Demokratična skupina in predstavniki domu je namreč predložila resolucijo, ki zahteva prekinitev vojaške pomoči ne samo Kambožji, ampak tudi Južnemu Vietnamu. Za prekinitev te pomoči se je včeraj izrekel ne samo voditelj demokrati-ske večine v senatu Mike Mansfield, ampak tudi republikanski voditelj Hugh Scott. Slednji je med drugim pozval Forda, naj izvede «vse mo-žne pritiske», da bi kamboški kolaboracionistični predsednik Lon Nol odstopil.

Skoraj ni dvomov, da bo resolucija demokratske stranke odobrena. Posredno podporo resoluciji je dal danes sam ravnatelj ameriške obveščevalne službe CIA William Colby, ki je pred kongresom priznal, da se kolaboracionistična vlada ne bo mogla obdržati na oblasti niti s pomočjo novega ameriškega orožja. To tezo, kot piše «New York Times», naj bi zagovarjal tudi ameriški veleposlanik v Kambožji John Dean. Pa tudi velika večina ameriškega javnega mnenja nasprotuje pošiljanju nove ameriške vojaške pomoči: anketa, ki jo je izvedel znaní inštitut «Harris», je pokazala, da kar 65 odstotkov Američanov nasprotuje Fordovi zahtevi o novi pomoči Kambožji.

Medtem pa se hudo zaostreuje tudi položaj v Južnem Vietnamu, kjer so sile začasne revolucionarne vlade sprožile široko ofenzivo v osvo-bodilne sile zavzele kar štiri distrikta glavna mesta, iz katerih so se morale kolaboracionistične čete predsednika Van Thieuja umakniti. Najvažnejše mesto, ki je prišlo pod nadzorstvo ZRV, je Tri Tam, kakih 60 kilometrov severozahodno od Saigona, ki šteje približno 15.000 prebivalcev. Poleg Tri Tama so osvobodile sile zavzele tudi Duc Lap, Hau Duc in Tien Phuc. Pač pa se hoi nadaljuje v Ban Me Thuot, strateško vojnem mestu na osrednjih planotah, ki so ga včeraj napadle sile ZRV. Nekateri kolaboracionistični oddelki še vedno branijo mesto, ki je povsem obkoljeno.

PO OBSEŽNI OBRAZLOŽITVI RAZLIČNIH STALIŠČ

ZAVRNJENA RESOLUCIJA O RABI SLOVENSČINE V OBČINSKEM SVETU

Resolucija večine ponavlja zahtevo, naj predsedstvo vlade čimprej pozitivno reši vprašanje - Posegi slovenskih svetovalek Spetiča in Dolharja ter svetovalek vseh strank: Kervina (PSI), Cesareja (PSDI), Fragiomaca (PRI), Rossettija (KPI), Rinaldija (KD) in Zimola (PLI)

Občinski svet je v poznih nočnih urah z veliko večino glasov zavrnil resolucijo, ki jo je predložil svetovalec KPI Spetič o takojšnji uporabi slovensčine v občinskem svetu. Proti tej resoluciji so glasovali KD, PSDI, PRI, PLI in MSI, komunisti in Dolhar (Slovenska skupnost) so glasovali za resolucijo, socialisti pa so se vzdržali.

O resoluciji strank leve sredine so glasovali ločeno. Za prve tri odstavke so glasovale stranke leve sredine in liberalci. Komunisti so se vzdržali, misleci so glasovali proti. Za zadnji odstavek pa so glasovale same stranke leve sredine, liberalci so se bili proti, komunisti in misleci so bili proti, seveda iz povsem nasprotnih razlogov.

Razprava o rabi slovensčine se je sinoči v tržaškem občinskem svetu pričela zelo pozno, saj je bila večina očitno v zadregi glede stališča in je obravnavo tega vprašanja zavlačevala. Še ob 10. uri zvečer ni bilo znano dokončno besedilo resolucije leve sredine in je krožil osnutek resolucije, ki se sklicuje na nujnost globalne zaštite slovenske narodnostne manjšine, sprejema na znanje zahteve slovenskih svetovalek in se sklicuje na zahtevo tržaške občinske uprave pri predstavitvi vlade po popravi. Končno je v tem osnutku rečeno, da čimprej pozitivno odgovori in to, ali z ustreznimi pojasnili ali z zakonskimi ukrepi, ki naj preprečijo načine in pogoje, po katerih se lahko izvajajo zahtevana možnost, in pri tem naj se upoštevajo potrebe slovenske skupnosti in potrebe izvoljenih organov.

Resolucija, ki jo je predložila svetovalska skupina KPI, pa se sklicuje na resolucije izglasovane v občinskem svetu z glasovi ustavnega loka glede pravic Slovencev, na navedbo in na dejelni zakon o kritičnosti stroškov za dvojezično poslovanje krajevnih ustanov. Končno resolucija obvezuje odbor, da zagotovi ustrezno prevajalsko službo v tržaškem občinskem svetu, ki bo slovenskim svetovalcem omogočila, da se izražajo v svojem jeziku.

V razpravo sta posegla tudi slovenske svetovalke Spetič in Dolhar. Svetovalec Spetič je ponovno obrazložil resolucijo KPI in dejal, da je nesprejemljiv pravni monstroski, ki ga zagovarja Krščanska demokracija, ko zahteva pravno mnenje od izvršnih organov. Naravnost smešno pa je tako sprejemanje iz političnega vidika, saj vsi dobro vemo, da bo Rim odgovoril ob sedem urah popoldne in če bo odgovoril, bo odgovor sestavljal iz voditelja tržaške KD in voditelja drugih strank leve sredine. Po eni strani se sklicujejo na Rim, po drugi pa na srednjo krogižo vesti, da bo Rim ponovno odgovoril, da je treba braniti status quo in torej priznati uporabo slovenskega jezika v okolinskih občinah. Govori se celo o možnosti, da naj se »dobro izgraja karta« slovenske manjšine pri mednarodnih pogajanjih. Treba je ponovno podčrtati, da Slovenci nismo drobni pri pogajanjih, kot to niso Italijani v Istri in na Reki. Za vse velja načelo demokratičnega razvoja in razvoja skupnosti, v kateri živijo. Raba slovensčine je torej notranje vprašanje demokracije, o miki, antifasizmu in poguma.

Spetič je nato govoril o zelo jasnih pravnih normah, saj ni nobene norme, ki bi prepovedovala rabo slovensčine, obstaja pa dejelni zakon, s katerim se dvojezičnost celo finansira, ne da bi vprašali za mnenje vlado in še manj podtajnike. Ta zakon izkorišča tudi naša občina.

Spetič je polemiziral s stališčem socialistov, da naj bi o tem vprašanju razpravljali parlament, ker je taka rešitev objektivno negativna. Sklicevanje na mali zakon, kot je to izjavil tajnik PSI, je samo izgovorjanje in ne dela časti njegovi stranki. Spetič je tudi obžaloval, da je Dolhar delno spremenil svojo izjavo od oktobra in zaključil svoja izjavljanja z ugotovitvijo, da je iz deklaracij treba preiti h konkretnim dejstvom in da se je treba odločiti za, ali za ne.

Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Dolhar je v uvodu ponovil bistveni del svojih prejšnjih izjav, glede položaja italijanske etnične skupnosti v Jugoslaviji in dejal, da iz dokumentov, s katerimi razpolaga, izhaja, da uživa načelne pravice, ki jih slovenska skupnost v Italiji ne uživa. Nato je polemiziral s stališčem PSI in predvsem zahteval od načelnika skupine Kervina pojasnilo glede njegove izjave »da je treba počakati, kaj bo rekel parlament in da se ne sme na enostranski način izsiljevati rešitve v zvezi z določenim položajem v mestu«.

Glede socialistov je Dolhar nadalje polemiziral ugotovil, da je odločno premalo predstaviti neki zakonski predlog in nato pustiti, da ga v parlamentarnih omarah prekrje prah. Prav tako ni dovolj, da pride med volilno kampanjo v Trst tajnik stranke De Martino in izjavi, da bo vključitev globalne zakonske zaštite Slovencev v program pogoj za sodelovanje socialistov v vladi. Glede bistva vprašanja pa je Dolhar dejal, da ni dovolj obžalovati komuniste demagogije, ker so predstavitvi svojo resolucijo o pravicah slovenske manjšine. KPI je opozicijska sila in zna svoj posel. Očitno večina ni znala opraviti svojega dela in že pet mesecev čaka na odgovor predsedstva vlade.

Dolhar je podčrtal veljavnost londonskega sporazuma, kar izhaja tudi

iz razsodbe kasacijskega sodišča in izjave prefekta v zvezi s takсами. Nato je obžaloval, da se ne sestaja več italijansko - jugoslovanski mešani odbor. Slovenci imajo pravico, da se pritožijo na ta mednarodni organizem, kadar zahtevajo uresničitev svojih pravic in bodo to tudi napravili. Ni znano, zakaj se odbor ne sestaja, v preteklosti pa je deloval in zapisniki so zelo zanimivi. Tako izhaja iz zapisnika 4. zasedanja, ki je bilo od 9. do 21. februarja 1959, da je italijanska stran izrecno potrdila pravno veljavnost londonskega sporazuma, za katero ni potreben noben poseben zakon.

Po običajnem posegu risovca Giacomellija, ki je seveda proti dvojezičnosti, je nastopil socialistični načelnik Kervin. Ovrgele je Spetičeve kritike proti izjavam pokrajinskega tajnika PSI Gherisija in dejal, da Gherisijeve besede predstavljajo načelno stališče v internacionalističnem duhu, ki je vedno bilo in bo značilno za socialistično stranko. PSI meni, je nadaljeval Kervin, da vsi državljani in vsaka skupnost ima pravico, da se izraža na način, ki bo najbolj koristen za razvoj posameznika in njegove skupnosti in to v osebnih in v javnih odnosih, torej tudi v občinskem svetu. Ker pa je to zelo pomembno vprašanje, je treba, da se izrečejo tudi višji organi, ki imajo večjo odgovornost, torej vlada. Ni sprejemljivo, je še dejal socialistični svetovalec, da je občinski svet postavil vladi določeno

in izjavo, ki jo je predložila svetovalska skupina KPI, pa se sklicuje na resolucije izglasovane v občinskem svetu z glasovi ustavnega loka glede pravic Slovencev, na navedbo in na dejelni zakon o kritičnosti stroškov za dvojezično poslovanje krajevnih ustanov. Končno resolucija obvezuje odbor, da zagotovi ustrezno prevajalsko službo v tržaškem občinskem svetu, ki bo slovenskim svetovalcem omogočila, da se izražajo v svojem jeziku.

V razpravo sta posegla tudi slovenske svetovalke Spetič in Dolhar. Svetovalec Spetič je ponovno obrazložil resolucijo KPI in dejal, da je nesprejemljiv pravni monstroski, ki ga zagovarja Krščanska demokracija, ko zahteva pravno mnenje od izvršnih organov. Naravnost smešno pa je tako sprejemanje iz političnega vidika, saj vsi dobro vemo, da bo Rim odgovoril ob sedem urah popoldne in če bo odgovoril, bo odgovor sestavljal iz voditelja tržaške KD in voditelja drugih strank leve sredine. Po eni strani se sklicujejo na Rim, po drugi pa na srednjo krogižo vesti, da bo Rim ponovno odgovoril, da je treba braniti status quo in torej priznati uporabo slovenskega jezika v okolinskih občinah. Govori se celo o možnosti, da naj se »dobro izgraja karta« slovenske manjšine pri mednarodnih pogajanjih. Treba je ponovno podčrtati, da Slovenci nismo drobni pri pogajanjih, kot to niso Italijani v Istri in na Reki. Za vse velja načelo demokratičnega razvoja in razvoja skupnosti, v kateri živijo. Raba slovensčine je torej notranje vprašanje demokracije, o miki, antifasizmu in poguma.

Spetič je nato govoril o zelo jasnih pravnih normah, saj ni nobene norme, ki bi prepovedovala rabo slovensčine, obstaja pa dejelni zakon, s katerim se dvojezičnost celo finansira, ne da bi vprašali za mnenje vlado in še manj podtajnike. Ta zakon izkorišča tudi naša občina.

Spetič je polemiziral s stališčem socialistov, da naj bi o tem vprašanju razpravljali parlament, ker je taka rešitev objektivno negativna. Sklicevanje na mali zakon, kot je to izjavil tajnik PSI, je samo izgovorjanje in ne dela časti njegovi stranki. Spetič je tudi obžaloval, da je Dolhar delno spremenil svojo izjavo od oktobra in zaključil svoja izjavljanja z ugotovitvijo, da je iz deklaracij treba preiti h konkretnim dejstvom in da se je treba odločiti za, ali za ne.

Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Dolhar je v uvodu ponovil bistveni del svojih prejšnjih izjav, glede položaja italijanske etnične skupnosti v Jugoslaviji in dejal, da iz dokumentov, s katerimi razpolaga, izhaja, da uživa načelne pravice, ki jih slovenska skupnost v Italiji ne uživa. Nato je polemiziral s stališčem PSI in predvsem zahteval od načelnika skupine Kervina pojasnilo glede njegove izjave »da je treba počakati, kaj bo rekel parlament in da se ne sme na enostranski način izsiljevati rešitve v zvezi z določenim položajem v mestu«.

Glede socialistov je Dolhar nadalje polemiziral ugotovil, da je odločno premalo predstaviti neki zakonski predlog in nato pustiti, da ga v parlamentarnih omarah prekrje prah. Prav tako ni dovolj, da pride med volilno kampanjo v Trst tajnik stranke De Martino in izjavi, da bo vključitev globalne zakonske zaštite Slovencev v program pogoj za sodelovanje socialistov v vladi. Glede bistva vprašanja pa je Dolhar dejal, da ni dovolj obžalovati komuniste demagogije, ker so predstavitvi svojo resolucijo o pravicah slovenske manjšine. KPI je opozicijska sila in zna svoj posel. Očitno večina ni znala opraviti svojega dela in že pet mesecev čaka na odgovor predsedstva vlade.

Dolhar je podčrtal veljavnost londonskega sporazuma, kar izhaja tudi

no vprašanje in da odgovora še ni. Odgovor mora priti in to v smislu, ki ga je nakazal občinski svet v svojem vprašanju. Zato je predlog resolucije večinskih strank umesten, da je zaključil Kervin, da se končno doseže dvojezičnost, tudi v občinski palači. O predlogu resolucije KPI pa je Kervin najavil, da se bodo svetovalci PSI pri ustreznem glasovanju vzdržali.

V razpravo, ki se je zavlekla pozno v noč, so posegli še svetovalci Cesare za PSDI, Fragiomaco za PRI, Rossetti za KPI, Rinaldi za KD in Zimola za PLI. Zaradi pome ure bomo o teh posegih poročali v prihodnji številki.

Univ. prof. Fr. Zadravec drevi v Kult. domu (18.30)

Tudi današnje - peto - predavanje ciklusa predavanj, ki jih prireja Narodna in študijska knjižnica v Trstu, ne bo spričo svoje zanimivosti in poučnosti prav nič zaostajalo za dosežanji štiri predavanji o slovenski književnosti. Kot smo v nedeljo že poročali, bo predavanje prof. dr. F. Zadravca o slovenskem impresionizmu izjemno zanimivo zlasti zaradi snovi, ki jo bo obravnaval ugledni literarni zgodovinar z ljubljanske univerze in tudi zaradi izbire avtorjev in njihovih pesmi

Z VČERAJSNJE SEJE DEŽELNEGA SVETA

Pobude deželne uprave ob trideseti obletnici osvoboditve in Slovenci

Svetovalec Štoka je predlagal, naj bi v deželni zakon o raznih pobudah vključili tudi prispevek Stalnemu slov. gledališču - Poudarjen velik delež Slovencev v osvobodilnem boju

Svetovalec Slovenske skupnosti dr. Drago Štoka je na včerajšnji seji deželnega sveta zahteval, da se vključijo v zakon o prispevkih dežele za kulturne, vzgojne in dokumentarne pobude ob trideseti obletnici osvoboditve tudi Stalno slovensko gledališče in druge slovenske ustanove. Štoka je kritiziral zakon, ker slovenskih ustanov ne upošteva, kljub temu da je znano, da so Slovenci na našem področju toliko prispevali v osvobodilnem boju.

Z njegovim predlogom sta se strinjala svetovalca Puppini in deželni svetovalec PSDI Lonza, nakar je predsedujoči Pittoni prenesel nadaljevanje razprave na danes, ko bodo govorili predstavniki PSI, KPI in KD in ko bo odgovoril odbornik Volpe ter bo sledilo glasovanje.

Zakon št. 124-A v prvem členu določa načelni okvir prisolav in nato v naslednjih členih podrobne pripevke. Drugi člen določa prispevek 5 milijonov lir za Teatro stabile za predstavo posvečeno boju proti fasizmu v naši deželi. Tretji člen se nanaša na prispevek 5 milijonov lir deželnemu Institutu za zgodovino o osvobodilnega gibanja in prispevek 5 milijonov Furlanskega institutu o osvobodilnega gibanja za kulturne, znanstvene, pedagoške in dokumentaristične pobude, da bi bolje spoznali moderno zgodovino dežele. Četrty člen govori o izdatku 3 milijonov lir za pobude raznih organizacij in združenj. Peti člen obravnava vlaganja prošnji, šesti pa določa 12 milijonov lir za natečaj za študente in za tečaj za šolnike, da se bolje upoznajo z zgodovino odprniškega gibanja. Skupno torej predvideva zakon izatek 30 milijonov lir.

V razpravo o zakonu je naprej posegel liberalce Traumer, ki je izjavil, da bo glasoval za zakon iz načelnih pogledov na odprniško gibanje. Svetovalec Štoka (Slovenska skupnost) je nato poudaril, da so proslave globoko občutene, saj se demokratično in profitašistično ljudstvo zaveda pomena odprniškega gibanja. Zato je odbor naredil prav, da je predložil ustrezeni zakon. Štoka je nadaljeval, da je treba odobro izreči odkritosrčno priznanje, da je bila izredno težka ugotoviti, da so bili Slovenci in slovenske organizacije, izpušeni in na neki način diskriminirani. Prav je, da zakon priznava prispevke raznim institutom in italijanskemu gledališču, ni prav pa, da ne predviden prispevek tudi za Stalno slovensko gledališče, ki prav tako kot Teatro stabile pripravljajo posebno gledališko predstavo, ki jo bo imelo v Rižarni. Pa tudi slovenske ustanove, združanja in organizacije se meto pripravljajo na proslavo obletnice osvoboditve. V tej zvezi je Štoka navedel katoliška družba v Gorici ter predvidel Tržaškega partizanskega pevkega zbora.

Slovenci so ogromno prispevali v boju proti fasizmu in kot konkretni primere je svetovalec citiral iz poročila o zakonskem predlogu SDZ - Slovenske skupnosti podatke o delovanju posebnega fasističnega sodišča ter podatke, da je od 42 smrtnih obsodb bilo 33 izrečenih proti Slovencem in Hrvatom. Citiral je tudi uvod zakonskega predloga KPI in argumentacijo o deležu Slovencev v odprniškem gibanju.

Svetovalec Štoka je konkretno predlagal, da se v drugi člen zakona vključi nov odstavek, ki naj pred-

videva izredni prispevek 5 milijonov lir za Stalno slovensko gledališče za posebno predstavo - dokument o Rižarni, o fasizmu in nacizmu v Trstu in v deželi, s posebnim poudarkom na prispevkih Slovencev v osvobodilnem boju. Poleg tega je Štoka predlagal, da se prispevek 3 milijonov lir za razna združenja in organizacije poveča na 5 milijonov.

Za njim je svetovalec Furlanskega gibanja Puppini D'Agaro obžalovala, da je šola zelo slabo usposobljena, da bi pravilno vzgajala mladino v odprniškem duhu, v vrednotah demokracije in svobode. Prof. Lonza (PSDI) je obravnaval vrednote odprniškega gibanja v sedanjih konkretnih političnih stvarnostih, ker gre za popoln pomen odprništva v zgodovinskem, pa tudi v političnem in drugih smislih. Tudi sedaj je odprniško gibanje važno, v duhu idealov moramo odstraniti s poti sodelovanja vse ovire in v tem smislu ima tudi pri nas odprniško gibanje evropski pomen. Lonza je obravnaval nekatera poglavja zgodovine in pri tem ostro obsodil neofasiste. Tokrat pa je prišlo do kritikanja in do ostrega posega svetovalca Lovrine (KPI) proti neofasistom: »Z vami ne more biti nobenega dialoga«.

Tudi Lonza se je zavzel za slo-

venske kulturne ustanove in je še zlasti podprl predlog svetovalca Štoka, da je treba v zakon izrecno vnesti tudi prispevek za Stalno slovensko gledališče, ker je treba upoštevati tudi ljudski značaj slovenskega gledališča in vse argumente, ki jih je navedel slovenski svetovalec.

SEJA SINDIKATA SLOVENSKE SOLE

Danes, ob 16. uri bo odborova seja. Odbor bo razpravljal o stavki in protestni demonstraciji v Rimu 26. marca. Tajništvo priporoča odbornikom, naj se seje gotovo in točno udeležijo.

SPD Tabor in člani pevskega zbora čestitajo Julki in Ninu Vidauu ob rojstna drugorojenčka

BORISA

Tržaški partizanski pevski zbor čestita svojemu odborniku LUCIJANU MALALANU ob petdesetletnici ter mu želi obilo sreče in zadovoljstva v bodočnosti.

ZAKLJUČNI DEL VOLITEV NA TRŽAŠKI UNIVERZI

Jutri in v petek volitve za obnovo fakultetnih svetov

Na pravni fakulteti kandidira slovenska študentka Breda Pahor

Jutri, 13. marca in v petek 14. marca bodo na tržaški univerzi potekale volitve v fakultetne svete. S tem bodo za letošnje leto zaključene volitve študentskih predstavnikov v vse organe vseučilišča. Fakultetni sveti so bili do sedaj sestavljeni izključno iz stalnega profesorstva kadra, po novem zakonu, ki je določil tudi novo sestavo upravnega sveta univerze in sveta podpornih ustanov, pa bodo študentje volili svoje zastopnike tudi v fakultetne svete. Pomanjkljivosti zakonov, ki smo jih že poudarili ob minulih volitvah v upravne organe, zadevajo tudi sestavo fakultetnih svetov. Ti bodo sedaj poleg celotnega števila fakultetnih profesorjev vsebovali tudi po pet izvoljenih predstavnikov študentov, katerih predvidena funkcija bo zelo omejena, če računamo, da se jim dopušča le možnost posvetovalna sodelovanja in se tičejo študentov. Pravica do glasovanja ostane omejena le na profesorski kader. Med drugim predstavlja pet predstavnikov študentov v fakultetnem svetu piclo manjšino in bo zato razmeroma majhen tudi njen vpliv. Čeprav so številne politične skupine študentov skušale predstaviti svoje liste po fakultetah, je to uspelo le nekaterim, še zlasti pa enotni levčarski listi, ki vključuje komuniste, socialiste, katoličane in neodvisne levčarske študente. Lista je bila zasnovana na široki enotni

profitašistični osnovi z namenom, da se onemogoči vsakršna uveljavitev fasistične liste.

Objavljamo seznam list, ki so bili predstavljeni po raznih fakultetah:

Filozofska fakulteta: »Unione democratica antifascista« (komunisti, socialisti, katoličani, neodvisni).

Pravna fakulteta: »Unione democratica antifascista« in FUAN (fasistična lista).

Inženirstvo: »Unione democratica antifascista«.

Medicina: »Medicina democratica« (komunisti, socialisti, katoličani, neodvisni) in »Alternativa laica« (liberalci, socialdemokrati in republičani).

Naravoslovne in matematične vede: »Studio, ricerca, società« (komunisti, socialisti, katoličani). Fakulteta za jezike in Vidmu: »Lista di assemblea« (levčarska enotna lista).

Politične vede: »FUAN«.

Kot vidimo, se je enotni profitašistični listi uspelo predstaviti skoro na vseh fakultetah, tudi pod različnimi imeni. Na pravni fakulteti kandidira v okviru te liste tudi slovenska študentka Breda Pahor.

Volitve bodo potekale podobno kot prejšnji težen, le da bodo tokrat volilni sedeži na posameznih fakultetah. Na glasovnici bo prostor za en sam preferenčni glas. Številno petih predstavnikov v fakultetni svet se lahko uveljavi le, če bo

TRETJE USPELO GOSTOVANJE MGL V TRSTU

Pika Nogavička osvojila in navdušila naše najmlajše

Še štiri ponovitve v Trstu in ena v Gorici

No, pa smo tudi v Trstu dočakali predstavo priljubljene otroške igre »Pika nogavička«. Prikazalo nam jo je Mladinsko gledališče iz Ljubljane večerj popoldne v nabitom polnem Kulturnem domu. Še sreča, da bodo te predstavi sledile še druge - kar pet prihodnjih torkov - sicer bi bil marsikateri otrok na Tržaškem prikrajšan dobernega užitka ob vseh vgrajenih in podvigih, ki jih navdušajo »Pika nogavička« zmoro in lahko stori.

Začelo se je s ploskanjem in to se preden se je zator odvilnil in tudi končalo se je z dolgim aplavzom, ki je veljal vsem nastopajočim, predvsem pa glavnim junakini, ki je požela seveda največ uspeha in dela deležna nedeljnimi simpatiji.

O sami zgodbi bi bilo oduševiti. Kdo pa ne pozna te priljubljene pravljice, ki jo je napisala švedska mladinska pisateljica Astrid Lindgren in ki so jo z uspehom postavili že na številne gledališke odre, na filmsko platno in tudi po televiziji smo jo lahko že gledali. Postavitve so bile različne, toda uspeh je bil vedno enak - velik in navdušujoč. Pa kako bi takšna igra tudi ne uspela - saj predstavljajo glavna junakinja vse to, kar si otrok v svoji domišljiji lahko želi: lahko dela in počenja vse, kar hoče, lahko si privoščiti, da živi s svojim konjem in pa s svojo opico v zapuščenih hiši, ni ji treba v šolo, ni ji treba nikogar ubogati, lahko se umije, ali pa ne in sploh živi in se ravna po svoji pameti in po svojih načelih, ki pa vendarle niso slaba in imajo tudi svojo moralno. Starejši je sicer vedno ne razumejo in se nanjo tudi večkrat jezijo, toda vsi otroci jo imajo radi

in tudi ona ima rada vse. In ko se ob koncu zator spusti, si človek nehoti zaželi, da bi se vse še nadaljevalo, da bi bile v resnici na svetu tudi takšne punčke kot Pika nogavička, ki sicer rade ponagajajo, ki se rade tudi iz marsikoga ponorčujejo, ki pa imajo zlato srce, ki so vedno pripravljene vsakomur pomagati in ki znajo biti vedno dobre in zveste prijateljice.

Igrati »Piko nogavičko« ni lahka zadeva. Mladinsko gledališče iz Ljubljane jo je odlično rešilo s tem, da je glavno vlogo poverilo igralki Alji Tlačiči, ki ni pokazala samo igralskih sposobnosti. Njeni igrski so se pridružili še vsi ostali, med njimi Jože Mraz in Barbara Jokopić kot Pika prijateljica Anica in Tomaž, nato pa še Niko Goršič, Božo Vok, Vladimir Jurc, Sandi Pavlin, Paule Rakovec, Milena Grmova, Majolka Šuketova, Mina Jerajeva in Brane Ivanc, ki so vsi odigrali kar po več vlog Delo je režiral in za oder priredil Dušan Jovanović, scene je pripravila Melita Vok Šihova, kostume Lucijana Stupica, glasbo Matjaž Jarc, koreografski sodelavec pa je bil Janez Mejač.

Na vsak način predstava ki si jo morate, dragi otroci, ogledati. »Pika nogavička« je namreč prav takšna, kot si jo vi želite.

N. L.

SINOČI V ROSSETTIJU

Masiero in Foà v »Nori Amandi«

Tudi najboljši igralci včasih nimajo srečne roke pri izbiri nekega teksta. Včasih je temu krivo zgolj nesrečno naključje, včasih tudi nepačna ocena, da lahko ljudi ob tem resnem času in »gledališkem eksperimentiranju« nekaj zabava, kar jih potem v resnici prav nič žrtvi te druge možnosti sta bila, po našem mnenju, tudi sicer zelo znana in ugodna gledališka igralca Arnoldo Foà in Lauretta Masiero s delom »Nora Amanda«, s katerim sta se sinoči predstavila ne ravno številnemu občinstvu v gledališču Rossetti.

Zgodba Barileta in Gređija, predelana v italijanski žanr lahke komedije z glasbenimi vložki, je vse preveč banalna in navdva, da bi mogla gledalce opreti, pa čeprav sta med njimi nosilci Foà in Masiero. Bivša slava subreika, neurejena in zapravljiva, je na tem, da znova začnejo ob sicer ločenem možu, seveda mistiku (socialističnemu seveda), potem ko se je že pustila prepričati, da se ponovno vrne na odrske deske. Toda v trenutku, ko se zdi, da ji je usoda pokazala svoje prijazno lice, doživi ponovno razočaranje.

Najprej se v pričakovanju močnejše vrnitve odprave povratku na oder, nato pa spozna, da tudi z močnejšo vrnitvijo ne bo nič (potem, ko se je dokopal s prilivom od zanj kompromitirajočega dnevnika spominov in slik, ki jih je hranila). Toda sedaj, ko bi človek pričakoval nekaj logičen zaključek, pride še patetičen konec z delčko, ki poskuša zaradi ljubezenskega razočaranja narediti samomor, pa ji življenjsko preizkušena Amanda namreč prepreči, da ga živi, posebno se, če si mlad...

Zgodba se odvija precej razvlečeno (režijo je oskrbel sam Foà) ob redkih priložnostih za smeh in s kakšno besedno vulgarnostjo oduče. Toda igralcem, zlasti pa Lauretti Masiero, Arnoldu Foà in še kakšnemu je treba vendarle priznati, da so marsikateri prizor, če ne celotno delo, reševali z veliko dozo odrske rutine.

Dne, 10. in 11. marca 1975 se je v Trstu rodilo 19 otrok, umrlo pa je 34 soš.

UMRLI SO: 82-letna Agnese Lazar, 62-letni Mario Trevisan, 70-letni Antonio Calzi, 67-letna Anna Chezzo vd. Ronzani, 77-letni Attilio Vogrig, 69-letni Giordano Pipan, 65-letni Libero Muggia, 52-letni Alfredo Spesot, 64-letni Giovanni Del Bello, 79-letna Maria Ciac por. Corossez, 71-letni Bruno Bartoli, 72-letni Francesco Milanc, 63-letni Guglielmo Trampus, 63-letna Albina Unussich vd. Orlandini, dva dni stari Armando Di Patria, 79-letna Antonia Orban, 69-letni Marco Picon, 77-letni Angelo Tripovich, 75-letni Rodolfo Woynar, 72-letna Bice Isesurum, 83-letni Pietro Marini, 70-letni Umberto Cierro, 66-letni Guerrino Maraspin, 4-letna Sabina Coibe, 46-letni Giovanni Bandi, 99-letni Antonio Morgan, 77-letna Luigia Vessilli, 71-letni Eugenio Cec, 63-letna Argia Zvetsrekn por. Pierazzi, 70-letni Santo Lubich, 84-letni Carlo Longoni, 82-letna Giovanna Torian por. Tomasi, 88-letna Emilia Ermeti vd. Tazzoli, 84-letna Marina Valenti.

DNEVNA SLUŽBA LEKARN (od 13. do 16. ure)
All'Angelo d'oro, Trg Goldoni 8; Cioppola, Ul. Belpoggio 4; Ai due Lucci, Ul. Ginnastica 44.

NOCNA SLUŽBA LEKARN (od 19.30 do 8.30)
Dott. Gmeiner, Ul. Giulia 14; Manzoni, Largo Sonnino 4; INAM, Al Cedro, Trg Oberdan 2.

BANCA DI CREDITO DI TRIESTE
TRŽAŠKA KREDITNA BANKA
S.p.A.
TRST - ULICA F. RILZI 10 - 91-446

URADNI TEČAJ BANKOVCEV

Ameriški dolar	634,50
Funt sterling	1536,-
Švicarski frank	256,50
Francoski frank	150,-
Nemška marka	273,10
Avstrijski šiling	38,59
Dinar: drobni	37,50
37,50	

Ob 60-letnici
RUDOLFA KRIZMANČIČA
(LAJTOVEGA)
mu iskreno čestitajo žena
Rosa, mama, sinova Vojko,
Maks z ženo Silvo in malo
Natašo.

PETO PREDAVANJE O SLOVENSKEI KNJIŽEVNOSTI

DANES OB 18.30 V KULTURNEM DOMU
(Ul. Petronio 4)

SLOVENSKEI EKSPRESIONIZEM

Predaval bo prof. dr. Fr. Zadravec z ljubljanske univerze - Pesmi Srečka Kosove, Frana Albrehta, Stanka Majcna, Alojzija Renca, Franceta in Antona Vodnika, Edvarda Kocbeka, Mirana Jarca, Toneta Seliskarja in Jožeta Pogacnika bosta recitala člana Slovenskega amaterskega gledališča Milica Kravos in Boris Kohal. Predavatelja bo predstavil profesor dr. Franc Škerlj, podpredsednik Narodne in študijske knjižnice.

VSTOP PROST!

VABLJENI!

OD PRIHODNJEGA PETKA V ŠKEDENJSKI KINODVORANI

Bogat izbor slovenskih filmov na pobudo Slovenske prosvetne zveze

Prvi bo na sporedu film o narodnoosvobodilnem boju «Na svoji zemlji», ki ga je režiral France Štiglic

Po daljšem premoru bo Slovenska prosvetna zveza tudi letos organizirala cikel slovenskih filmov. Medtem ko so bili lani na sporedu vsi jugoslovanski filmi, ki so v italijanski verziji, bo letos na vrsti bogat izbor slovenskih filmov v izvirni verziji. Gre za nekatere osrednje etape v razvoju slovenskega filma, za dela najbolj uveljavljenih režiserjev. Posebej velja poudariti, da bodo na sporedu tudi nekateri filmi, ki črpajo svojo vsebino iz narodnoosvobodilnega boja, kar pa pomembno prispevek k splošnemu proslavljanju 30-letnice osvoboditve in zmage nad nacifašizmom.

Predvajanja bodo tudi letos v štedenjski kinodvorani, ker gre pač za filme, ki se jih ne da predvajati, kjer ni primerne aparature. Želja bi bila vsekakor, da se predvajanje udeležijo čimveč Slovencev iz mesta in z vasi, ker je to edinstvena priložnost za spoznanje nekaterih temeljnih del slovenskega filma. Vstopnina na pravzaprav vsakomur dostopna, saj bo poleg izkaznice filmskega odtoka SPZ, ki stane 1000 lir, na prodajo abonma za 12 filmov, ki bo stal le 1500 lir. Vsakdo ima tudi možnost, da namesto abonmaja kupi vstopnico za posamezno predstavo, ki pa bo stala vsakič 500 lir.

Predvajanja bodo vsak petek ob 18., 19.45 in 21.30, začnemo z 21. marcem.

Tudi letos je SPZ smatrala za pozitivno, da se za to pobudo poveže s čim večjim številom organizacij: med slovenskimi velja to predvsem za Mladinski krožek, poleg seveda vseh društev SPZ, ki jih vabimo da prispevajo k uspehu pobude, sodelovali pa bodo tudi vsi filmski klubi, ki delujejo v Trstu in ki bodo lahko pritegnili čim širšo publiko italijanske narodnosti, se pravi La Cappel, La Underground, novi Univerzitetni filmski center CUC, Tržaški kinofond in Ljudski krožek «Umberto Barbaro». Izkaznice sodelujočih organizacij lahko nadomestijo izkaznico filmskega odtoka SPZ.

V petek, 21. marca bo na sporedu prvo povojno celovečerno delo slovenskega filma, «Na svoji zemlji» (1948), film s temo iz narodnoosvobodilnega boja, ki ga je režiral mojster in začetnik slovenskega filma, France Štiglic.

Od istega režiserja bo naslednje teden prikazani še pet filmov, in sicer:

- 28. marca — «Trst» (1951)
- 9. aprila — «Dolina miru» (1956)
- 11. aprila — «Balada o trobentni in oblaku» (1961)
- 18. aprila — «Tistega lepega dne» (1962)

2. maja — «Pastirci» (1973).

Na sporedu bo tudi srečanje s štigličem, kot tudi z drugima dvema režiserjema, ki ju bomo spoznali v ciklusu. Sledila bodo namreč tri dela, ki jih je v Sloveniji režiral Srđ Živojin Pavlović, in sicer:

- 6. maja — «Sovražnik» (1965)
- 12. maja — «Rdeče klasje» (1970)
- 23. maja — «Let mrtve ptice» (1973).

Na vrsti bo še drug predstavnik generacije 60. let, Boštjan Hladnik, s filmi:

- 3. maja — kratki film «Fantastična balada» (1957) in «Ples v dežju» (1961)
- 6. junija — «Peščeri grad» (1962)
- 13. junija — «Maskarada» (1970) in kratki film «Revolucija» (1975).

Na sporedu bo tudi najnovejši slovenski film, Matjaža Klopčiča

PISMO UPRAVNEMU SVETU BOLNIŠNIC

Sindikati obsojajo izbiro za preosnovo v bolnišnicah

Osnetek pravilnika ne upošteva predlogov sindikalnih organizacij

Sindikalne organizacije uslužbenec bolnišniških ustanov CGIL, CISL in UIL so poslale pristojnim bolnišničnim oblastem pismo, v katerem ostro obsojajo metode in izbiro bolnišniške uprave glede preobnove odelkov v bolnišnicah. Ob tem ugotavljajo, da je enotna pokrajinska sindikalna federacija CGIL, CISL in UIL že večkrat postavila zahtevo po takšni ureditvi, ki bi dosegla z uvedbo skupinskega meddisciplinskega dela ter s sodelovanjem zdravstvenega in pomožnega osebja, večjo in popolnejšo operativno učinkovitost, tako v zdravstveni oskrbi kot v znanstvenih raziskavi ter didaktičnih prijemih.

Uprava pa se pri izdelavi osnutka novega pravilnika ni držala teh načel, ugotavljajo sindikati. Obsojajo vredno je še samo dejstvo, ugotavljajo v pismu, da ni uprava predložila osnutka in preučitev sindikalnih organizacijam, preden so ga postavili na dnevni red seje upravnega sveta bolnišnic. Ravno tako sindikalne organizacije ne morejo sprejeti dejstva, da bo imelo pomožno osebje bolnišnic po novem pravilniku samo posvetovalno funkcijo v vodstvenih enotah. Predloženi pravilnik nadalje ne predvideva splošne skupščine v odelkih, kar je v nasprotju s samim sindikalnim sporazumom in delovno pogodbo. Več pomanjkljivosti je tudi v metodah uveljavljanja skupinskega dela, za katerega je še vedno predvidena koncentracija oblasti v pripravi odelka. Zaradi vsega tega sindikalne organizacije zahtevajo predelavo osnutka pravilnika ter upoštevanje vseh tistih predlogov, ki jih je enotno iznesel sindikat.

«Strah» (1975), ki bo zastopal Jugoslavijo na prihodnjem festivalu v Cannesu, in nekaj del ostalih jugoslovanskih republik; datum te predvajanja, ki bodo izven abonmaja, bodo najavljeni posebej.

S. G.

Ob sodnem postopku proti petim stavgajočim

Tržaške sindikalne kroge je v teh dneh presenetila vest, da bo moralo pet udeležencev januarske stavke uslužbenec krajevnih uprav pred sodišče. Kot se ob raznih stavgah dogaja, so se tudi 30. januarja stavgajoči udeležili sprevoda, ki je delno paraliziral promet. To pa je očito razburilo podčastnika mestnih redarjev Giovannija Rossija, ki se je tedaj znašel s policijskim premičnim žerjavom v vrvežu sprevoda. «Vestni» redar si ob tem ni pomislil, da vložil prijavo sodišču zaradi cestnega bloka. Zanimivo je, da je med množico 150-200 stavgajočih prijavil le pet oseb in to le najvidnejše predstavnike treh sindikalnih organizacij CGIL, CISL in UIL. Se bolj zanimivo pa je, da ni nihče od številnih redarjev, agentov in funkcionarjev političnega urada funkture, ki so kot običajno spremljali sprevod stavgajočih, zabeležil najmanjšega prekrška, ki bi mogel odpreti povod za prijavo. Nenavadno in vse obsodbe vredno zadržanje «vestnega» redarja postane razumljivejša ob znanem dejstvu, da se podčastnik Giovanni Rossi politično uvršča med tržaško desnico.

PREDSINOČNIM NA OPČINAH

Številna nerešena vprašanja v pretresu kraške konzulte

Razprava o urbanističnih in šolskih problemih Obveza za čimprejšnje sklicanje javnega zborovanja o zaporu za mladoletne v Padričah

V občinski izpostavi na Opčinah je pred sinočnim spet sestala rajonska konzulta za vzhodni Kras, ki je razpravljala o gradbenih dovoljenjih ter o šolskih problemih v luči pooblaščenih odlokov ter novih šolskih zbornih organov, s katerimi bi bilo treba začeti nov dialog za enotno reševanje številnih opčinah. Konzulta je predlog sprejela.

Daljšo razpravo je izzvalo tudi poročilo predsednika šolske komisije Vremca. Probleme, ki jih je kazal, je konzulta tudi že večkrat obravnavala, so pa še vedno aktualni, ker medtem ni bilo vidnejših posegov občinske uprave. V prvi vrsti se je odprlo vprašanje temeljnice. Celotno področje vzhodnega Krasa razpolaga namreč z eno samo temeljnico (na nižji srednji šoli), potrebe po temeljnicah pa naraščajo. Konzulta je zato sklenila, da bo spet posredovala pri občinski oblasti, da bi uredili temeljnico v novem šolskem centru v Villi Carsli, obenem pa poskrbeli za nove temeljnice v okviru državnih prispevkov krajevnim upravam za šolske gradnje.

Konzulta se je nadalje zavzela za tesnejše sodelovanje z združenimi staršev ter z novoizvoljenimi predstavniki v nove šolske zbornice. V ta namen bo v kratkem priredila vrsto informativnih srečanj.

Na koncu naj omenimo še pomembno vprašanje sklicanja javnega zborovanja o namestitvi zapora za mladoletnike v bivšem begunskem taborišču v Padričah. Prebivalstvo štirih najbolj prizadetih vasi — Padrič, Bazovice, Gropade in Treb — je lani, v prvih polnih mesecih, zaprosilo konzulto, naj skliče javno zborovanje, na katerega naj povabi tudi pristojne oblasti, da bi o tem izrazile svoja mnenja in stališča. Po dolgem odlašanju je konzulta šele 14. novembra lani sprejela prošnjo krajevnega prebivalstva ter na prišliki levičarskih svetovalec sklenila sklicati javno zborovanje, od katerega pa še ni prišlo, čeprav smo že sredi marca. Svetovalec Kale (KPI) je zato izrekel ostro kritiko nad nezadovoljnim zavzemanjem sprejete sklepa ter zahteval, naj konzulta takoj doleti dokončan datum zborovanja. Predsednik Zammarci je obljubil, da bo čimprej poskrbel za izpolnitev te zdavnaj sprejete obveze.

Kako je z zdravljenjem v posebnih sobah

V zvezi z vprašanjem, kako je s plačilom bolniške oskrbe v posebnih sobah, je deželni odbor za zdravstvo te dni pojasnil, da je bolnik v takem primeru dolžan plačati za lastnimi sredstvi »hotelske storitve« (v letošnjem letu se dnevni izdatki giblje med 5.000 in 8.000 lirami), zdravstveno oskrbo pa krije deželna uprava za vse enako, se pravi za bolnike v skupnih sobah, na hodnikih ali v posebnih sobah. Omenjeno pravilo velja od 15. januarja letos, ko je stopil v veljavo deželni zakon št. 1/1975. Od bolnikov, ki so uživali oskrbo v posebnih bolnišniških sobah v času od 31. decembra 1974 do 14. januarja letos, smejo uprave bolnišnic zahtevati plačilo le za tisto oskrbo, ki bi jo bili bolniki dolžni kriti iz lastnih sredstev tudi na osnovi pravilnikov o ustreznih bolniških blaginjah. Kolikor je kdo plačal več, kakor je bil dolžan, bo deželna uprava poskrbela, da bodo bolniške uprave povrnila prizadele neupravičeno kasirane zneske.

Tržaška finančna intendenca sporoča, da je ministrstvo za finance objavilo posebno okrožnico (št. 17/T.T. z dne 21. januarja 1975), ki se nanaša na izterjevanje krajevnih zemljiških davkov za leto 1974. Okrožnica je na voljo občinstvu v uradu za stike s publiko na intendenca.

NA TISKOVNI KONFERENCI V TRŽIČU

Sindikalisti so prikazali resen položaj v katerem sta Nest-pack in štivanska papirnica

V dopolnilni blagajni je sedaj 1.200 delavcev - Postavljena zahteva po posegu dežele v upravljanje tovarn

V dveh večjih tovarnah na področju Tržiča stvari ne gredo dobro. To velja predvsem za kemično tovarno Nest-pack, kjer proizvajajo plastične predmete za gospodinjstvo, in za štivansko papirnico. Zastopniki tovarniških svetov so v ponedeljek zvečer priredili v tržički občinski dvorani Palazetto Veneto tiskovno konferenco, da bi predstavnik tiska podrobno obvestilo o položaju v teh dveh obratih. Uvodno besedo je imel sindikalist Giuliano Goät od štivanske papirnice, poročilo o položaju v tovarni Nest-pack pa je pojal Gastone Ceriali, o položaju v štivanski papirnici pa Francesco Vono.

Tovarna Nest-pack je pred nekaj leti nasledila bivšo tovarno Solvay. V tej je nekaj bil zaposlenih tudi do 800 delavcev, podjetje je nato prišlo s koncentracijo svojih tovarniških zmogljivosti širom države in Evrope in leta 1969 je prišlo do zapore prejšnje tovarne ter do ustanovitve družbe Nest-pack, ki pa spada vedno v sklop koncerna Solvay. To novo podjetje je dobilo iz raznih skladov predvsem od dežele, prispevek 600 milijonov za gradnjo nove tovarne, poleg tega pa še 5-milijardno posojilo pod ugodnimi pogoji. Delavci bivšega podjetja Solvay so bili nekaj mesece razmešeni po drugih tovarnah širom Italije, za nekatere je bilo nato pripravljeno mesto v novi tovarni. V njej je danes zaposlenih 370 delavcev in uradnikov, tem pa je treba dodati še 70 članov nakladalne zadruge SCAT. Od lanskega oktobra so pričeli vnovič v dopolnilno blagajno delavce. Prvi ukrep je bil namenjen 200 delavcem in 30 članom nakladalne zadruge. Tak položaj je še nadej.

Se hujše je vprašanje štivanske papirnice. Ta se sicer nahaja na ozemlju tržaške pokrajine, vendarle so v njej zaposleni številni delavci s trž. kroga področja. Zaradi tega ima kriza v tej tovarni tudi škodljive posledice za vse tržičko gospodarstvo. V papirnici je zaposlenih 800 delavcev, tehnikov in uradnikov. Sedaj so vsi v dopolnilni blagajni. Na tem področju prihaja do cikličnih kriz. Podobna kriza je bila že v letu 1971. V začetku lanskega leta so bile težave s surovini, sedanje težave pa so v tem, da je težko prodajati časopisni papir, ki ga v tej tovarni proizvajajo.

Tovarniška skladišča so prepolna papirja. Najprej so odpravili delo ob nedeljah, sedaj pa tovarna miruje. Ker gre pri teh proizvodih za vnaprej določena naročila je jasno, da bo kriza trajala še precej časa, je povedal sindikalist. Ta je tudi prikazal predloge, ki jih je sindikat papirničarjev dal vladi. Ker obstajajo težave pri nabavi surovin, se je vlada odločila, da se sicer nahaja na ozemlju tržaške pokrajine, vendarle so v njej zaposleni številni delavci s trž. kroga področja. Zaradi tega ima kriza v tej tovarni tudi škodljive posledice za vse tržičko gospodarstvo. V papirnici je zaposlenih 800 delavcev, tehnikov in uradnikov. Sedaj so vsi v dopolnilni blagajni. Na tem področju prihaja do cikličnih kriz. Podobna kriza je bila že v letu 1971. V začetku lanskega leta so bile težave s surovini, sedanje težave pa so v tem, da je težko prodajati časopisni papir, ki ga v tej tovarni proizvajajo.

Tovarniška skladišča so prepolna papirja. Najprej so odpravili delo ob nedeljah, sedaj pa tovarna miruje. Ker gre pri teh proizvodih za vnaprej določena naročila je jasno, da bo kriza trajala še precej časa, je povedal sindikalist. Ta je tudi prikazal predloge, ki jih je sindikat papirničarjev dal vladi. Ker obstajajo težave pri nabavi surovin, se je vlada odločila, da se sicer nahaja na ozemlju tržaške pokrajine, vendarle so v njej zaposleni številni delavci s trž. kroga področja. Zaradi tega ima kriza v tej tovarni tudi škodljive posledice za vse tržičko gospodarstvo. V papirnici je zaposlenih 800 delavcev, tehnikov in uradnikov. Sedaj so vsi v dopolnilni blagajni. Na tem področju prihaja do cikličnih kriz. Podobna kriza je bila že v letu 1971. V začetku lanskega leta so bile težave s surovini, sedanje težave pa so v tem, da je težko prodajati časopisni papir, ki ga v tej tovarni proizvajajo.

Ob prazniku žena v Steverjanu, ki bo danes, 12. marca, ob 20. uri na sedežu prosvetnega društva «Briski grič» na Valerškem prof. Mira Novakova predavala

O ŽENI IN SODOBNI DRUŽINI

Po predavanju bo nastopil Sovodenski monet, ki ga vodi Zdravko Petejan.

Z NEDAVNE SEJE V GORICI

Sindikat slovenske šole za slovenski šolski okraj

Zahteva po dodelitvi pomožnih tajnikov za naše šole

Na seji Sindikata slovenske šole — tajništvo Gorica, ki je bila v ponedeljek, 10. t.m., je predsednik prof. Albin Sirk poročal o zadnjem sestanku deželne šolske komisije, na katerem so sklenili tiskati knjigo zgodovine za licej ter razpravljati o položaju nekaterih šolnikov in o dokladi za dvojezičnost, ki jo je sindikat že pred časom zahteval.

Predsednik je nadalje poročal o vlogi na pristojno oblast, da bi neučno osebje slovenskih šol imelo svoje predstavništvo v pokrajinskem upravnem svetu za neučno osebje.

V zvezi z dodelitvijo dveh mest pomožnega tajnika na osnovnih šolah v Gorici (za vsa država je dodeljenih 5.000 takšnih mest) je sindikat vložil zahtevo na pristojno oblast, da eno takšno mesto prisodi slovenski osnovni šoli. Prav tako bo sindikat zahteval, da ob štirih mestih pomožnega tajnika na srednjih šolah, ki so bila dodeljena v Gorici, pripade eno mesto nižji srednji šoli s slovenskim učnim jezikom.

Osnredne vprašanje seje pa je bila razprava o stavi slovenskih šolnikov, napovedani za 26. marca letos. Oboro sindikata je sklenil, da bo stavko potrdil, če do 12. marca ne bo sindikat prejel odgovora prosvetnega ministrstva na vlogo tržaške sekcije v zvezi s spremembo pooblaščenih odlokov, samostojnega slovenskega okraja in drugih vprašanj, ki se tičejo slovenske šole.

Sindikat slovenske šole poziva vse dejavnike, zlasti pa šolski od-

rovin v inozemstvu bi bilo prav, da bi vlada podprla tiste pobude v gozdarstvu in kmetijstvu, ki bi opomogle znotraj države k rešitvi tega vprašanja. Prav tako naj bi vlada dala vsem časopisnim prispevke v obliki papirja, tako da bi bila poraba papirja večja.

Delavci zahtevajo večje sodelovanje pri odločitvah za vodstvo tovarne. Z baze prihajajo zahteve, naj bi prišli zastopniki delavcev v upravne odbore tovarn. Prav tako zahtevajo, da bi deželna oblast, ki tako radodarno daje precejšnje podpore tovarnam, posegla v njih upravljanje. Le tako, menijo sindikalisti, bo moč ugotavljati, kako se upravlja denar iz javnih skladov.

Upokojenci naj dvignejo izjavo INPS veljavno za davčni urad

Zavod za socialno skrbstvo INPS v Gorici javlja, da bodo tekem me-

seca marca dobavili vsem upokojencem, ki dobivajo starostno ali drugačno pokojnino tega zavoda, obrazec z izjavo INPS o lani nakazani vsoti pokojnine. To v davčne namene, kajti tudi upokojenci bodo morali letos v davčni prijavi (rok za prijavo na davčni urad je bil izjemoma podaljšan do 30. aprila) navesti vse lanske dohodke in dodatni tudi ustrezeni dokument, iz katerega izhajajo tudi morebitni davčni odbitki.

Te izjave zavoda INPS bodo lahko upokojenci dvignili na istih mestih (poštni uradi, banke, itd) kjer dobivajo pokojnino. Upokojenci, ki bodo dvignili pokojnino v tem mesecu, bodo obrazec dobili istočasno s pokojnino. Tisti, ki so pokojnino dvignili v februarju, pa se morajo javiti na pristojnih mestih od 15. do 24. marca in dobiti bodo, potem ko bodo pokazali svojo pokojninsko knjižico, davčni obrazec. V slučaju, da ne bi kdoli dobil na tem mestu tega obrazca, naj se po 24. marcu javi na pokrajinskem sedežu INPS.

VODITELJI ERSO SO RAZGRNILI SVOJE PREDLOGE

S področnimi razvojnimi načrti omogočiti zdravo in pomlajeno kmetijsko proizvodnjo

V deželnem gospodarstvu je kmetijstvo zastopano s 55 odstotki - Ukrepi v korist perspektivnih kmetij - Pomoč mladim, da ne bodo odhajali z zemlje

Ker prihaja 55 odstotkov dohodkov v naši deželi iz kmetijstva, je bolj kot razumljivo, da je ERSO spoznala pomembnost tega sektorja v našem gospodarstvu ter se odločila pristopiti k njegovi preobnovi, da bi odpravila razkorak med kmetijstvom in industrijo ter zagotovila ljudem, ki delajo na zemlji, pravi tolikšen kos kruha, kot ga zaželi drugi delovni ljudje. Takšno pojmovanje razvoja kmetijske proizvodnje sta prejšnji dan v Villa Chiozza razgrnila članikarjem predsednik deželne ustanove za razvoj kmetijstva (ERSA) Lucca ter njen ravnatelj Bellavite.

Kakor smo se mogli prepričati iz izjavljanj strokovnjakov in voditeljev ERSO, pa so šli že dalje od besed in od načrtov ter so se tudi že dejansko spoprijeli z njihovim izvajanjem.

Na področju Pordenona in spodnjega dela Furlanske nižine — podobno kot v teh krajih bodo iskali primerne prijemne tudi za kmetijski prenapred v drugih krajih — so že preizkusili načrte ter ugotovili njihovo koristnost. Osnovno izhodišče nove kmetijske politike v naši deželi so področni razvojni načrti, ki naj predvsem zagotovijo enakost zaslužka v kmetijstvu in primeri z drugimi proizvodnimi panogami, hkrati pa naj pomagajo k polni zaposlenosti.

Za uresničitev takšnega programa bo morala ERSO izdelati čim bolj polno sliko položaja na posameznih področjih ter se bo poslužila pomoči županov, da bi prav v vsakem kraju spoznala, kakšne so razmere in kakšni so pogoji za raz-

voj, da se čimprej sestane in zahteva od deželne uprave, naj podpre pri ministrstvu vlogo Sindikata slovenske šole.

Uspeh prazgodovinske razstave v palači Attems

Velik uspeh je v prejšnjem tednu doživela razstava o prazgodovinskih najdbah, ki jo je v veliki dvorani palače Attems na Koru pripravilo društvo naturalistov «A. Comeli» iz Gorice. V številnih vitrinah so razstavljeni zanimivi predmeti, ki so jih arheološki raziskovalci našli na našem področju.

Prejšnji teden, ob priliki tedna muzejev, ko je bil vstop v palačo Attems prost, je prišlo veliko ljudi. Prav tako je na razstavo prišlo tudi mnogo dijakov in šolarjev. V nedeljo, ko je bila razstava odprta ves dan in ko je bilo treba plačati vstopnino, je prišlo v palačo Attems okrog 1.000 obiskovalcev.

To je znak, da je razstava cvžgala in vzbudila zanimanje. Prvotno so nameravali imeti odprto razstavo do vključno sobote 15. marca, zaradi velikega uspeha pa kaže, da jo bodo vsaj za en teden podaljšali.

Na povabilo gorške občine bo jutri ob 18. uri v dvorani pokrajine na Korzu Italija predavanje o aktualnosti šole s celodnevno poukom. Govoril bo Manrico Traversa, profesor na nižji srednji šoli s celodnevno poukom v Tolmeču. To je ena redkih šol v Italiji, v kateri se je navedena učna metoda obnesla.

Danes dopoldne bo v Gorici in v Sovodnjah splošna stavka, ki jo je oklicala enotna sindikalna federacija CGIL, CISL in UIL. Ta odločitev je v sindikalnih vrstah dozorela zaradi brezizhodnega položaja, v katerem se je znašel kolektiv tovarne LACEGO v Gorici in v Sovodnjah. Vključitev delavcev teh dveh kartonažnih tovarn v dopolnilno blagajno predstavlja zadnje dejanje, zaradi katerega je postalo očito, kako hitro gorško gospodarstvo drsi v pogubo in kako ni več mogoče tega nevarnega pojava neprizadeto opazovati, ne da bi se to brdilo maščevalo.

Goriška pokrajina je v kriznem razdobju, ki traja že kakšno leto, najbolj prizadeta izmed vseh pokrajin v naši deželi. Podjetja proste cone so odpovedala na vsej črti: vodilni sloj skuša prikriti to resnico z izgradnjo velikega kovinarskega obrata, ki naj bi postal nosilec razvoja celotnega gospodarstva v Gorici in v bližnji okolici.

Pokrajinska sindikalna federacija je stavko napovedala po skupščini delavcev LACEGO, na kateri so v ocenah gospodarskih gibanj ugotovili, da je v dopolnilni blagajni vpisanih 1000 delavcev in da jih je okoli 300 iz podjetja LACEGO v nevarnosti, da izgubijo zaposlitev.

Stavki so se pridružili kovinarji, tekstilci, prevozniki, trgovci, itd. Mestni avtobusi ne bodo vozili od 9.30 do 12. ure. Stavkajoči bodo sestavili sprevod, ki bo s Trga Rimenbranza po korzu krenil na Travenik, kjer bo sindikalno zborovanje.

Poleg stališč ostalih strank objavljamo danes solidarnost mestnega odbora KD z delavci LACEGO in podgorske tekstilne tovarne. Stranka poziva pristojno oblast, naj se postavi v obrambo delavstva ter tako prepreči nadaljnje poslabšanje gospodarskega položaja v mestu.

Slovenski kazipoti na Plešivem

Na Plešivem in na Ceglu bo krmilnica občinska uprava postavila dvojezične obvestne napise. To na predlog krmilniškega podzupana Mira Gradnika, ki je v ožjem odboru predlagal, naj bi postavili dvojezične table v krajih, kjer žive Slovenci. Občinski odbor je ta predlog sprejel.

STALNO SLOVENSKO GLEDALIŠČE - Trst SLOVENSKA PROSVETNA ZVEZA in ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE v GORICI

sodelovanju z Ustanovo za kulturne in umetniške prireditve

EMAC iz Gorice

GOSTOVANJE GLEDALIŠCA «KOMEDIJA» iz ZAGREBA

Milan Grčić — Alfi Kabiljo

JALTA, JALTA

Scenograf: Duško Jeričević

Kostumograf: Ksenija Jeričević

Dirigent: Alfi Kabiljo

Koreograf: Tinana Škrinjaric

Korepetitor: prof. Stanko Šimunici

Režiser: VLADI STEFANČIČ

Jutri, 13. marca, ob 20.30 v gledališču «G. Verdi» v GORICI — Goriški abonma

Predavanja

Slovensko planinsko društvo priredi v petek, 21. marca, ob 20.30 v Gregorčičevi dvorani na Verdijevem korzu 13. predavanje na temo «Slovenske Alpe v cvetju». Govoril bo planinec in botanik Peter Skoberne iz Celja. Predavanje bo ponazorjeno z barvnimi diapozitivi.

Kulturni krožek «Incontri di frontiera aperta» priredi v petek, 14. t.m., ob 20.45 v dvorani gostišča «Puia» na Majnici predavanje o sedanji politični in ekonomski krizi v državi. Govoril bo sindikalist Carlo Bravo, podtajnik deželnega sindikata CISL.

Izleti

Kmečka zveza obvešča vse člane, da ob priložnosti vselejšega kmetijskih strojev in opreme v Veroni, pristoje tradicionalni izlet, in sicer v sredo, 19. marca. Odhod iz Gorice bo ob 5. uri. Podroben urnik odhoda iz posameznih krajev bomo javili na knadno. Vpisovanje sprejemajo na sedežu KZ, Ulica Malta 2, najkasneje do sobote, 15. marca.

Smučarski odsek pri SPD priredi v nedeljo 16. marca izlet na Kanin (trening z učiteljem). Zbirališče ob 6.15 pred avtobusno postajo v Novi Gorici. Prijave do jutri, četrta, na sedežu SPD, tudi po telefonu.

Kino

Gorica

VERDI 21.00—22.00 «Quel ficcanaso dell'ispettore Lawrence». A. Stefan in M. Kost. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

MODERNISSIMO 16.30—22.00 «Sugarland express». G. Hawn in B. Johnson. Barvni film.

VITTORIA 17.00—22.00 «L'altro corpo di Anny». N. Americi in S. Brent. Barvni film. Prepovedano mladini pod 14. letom.

CENTRALE 16.30—21.30 «Massacro di uomini violenti». D. Chiang in T. Lung. Barvni film. Prepovedano

Dokumenti o kongresu tržaške federacije KPI

Danes objavljamo značilno poglavje iz Vidalijske knjige »Dnevnik XX. kongresa«

Kongres tržaške federacije KPI je bil prvi kongres, ki je bil namenjen razpravi o tržaški slovenski federaciji. Na kongresu so se srečali predstavniki iz vse Slovenije, ki so se skupaj odločili o prihodnosti tržaške slovenske federacije. Kongres je bil zelo pomemben, saj je bil prvi kongres, ki je bil namenjen razpravi o tržaški slovenski federaciji. Na kongresu so se srečali predstavniki iz vse Slovenije, ki so se skupaj odločili o prihodnosti tržaške slovenske federacije.

Do tržaške je ta razprava prila na kongresu samem, o čemer smo že podrobno poročali. Vendar pa bo za številne čitatelje prav gotovo zanimivo, da objavimo nekatere dokumente in trditve o celoti in dobesedno. Me? njeni smo za sedaj izbrali odstavke v Vidalijski knjigi; odgovor Tonela na stališče glasila Zveze komunistov Slovenije »Komunisti«, objavljen v reviji »Confronto« in katerega je v bistvu ponovil na kongresu; temu vprašanju posvečeno poglavje poročila tajnika tržaške federacije KPI Rossetti, govor Laure Weiss na kongresu; daljši odstavki Lenina iz znanega dela o nacionalnem vprašanju in poglavje predsednika SK GZ Borisa Raceta iz njegovega pogo-sega na manjšinski konferenci, s katerim polemizirata tako Tonel kot tudi Weissova.

Danes začnemo z odstavki iz Vidalijske knjige, v katerih je govor o načinu vodenja političnega boja v Trstu in o Vidalijski oceni osvobodilnega boja ter dogodkov v 1948. letu.

Spominjam se S. ob priložnosti svojega zadnjega obiska tu. Neko nedeljo me je prišel obiskat. Nisem bil nastanjen v hotelu; spravili so me bili v stanovanje. Tisto nedeljo popoldne je prišel tja in mi govoril takole: »Hruščov ni v Moskvi; nahaja se v Varšavi; ko bi bil tukaj, bi lahko govoril z njim. Zelo je zainteresiran za problem. V kratkem, čez kak mesec bo odpotoval v Beograd. Zadeva je že odločena in zdaj tečejo ustrezne priprave. Prišlo bo do samokritike iz obeh strani, bolj pa z naše. Resolucija iz leta 1948 ostane nedotaknjena, tega ne pozabite. Nadaljuje se tudi polemika, vendar na resen, umrjen način. Oni so zelo vezani na socialdemokracijo in vemo, kako daleč so šli v svojih odnosih z Američani. Nezaupljivi, trmastosti so, ne marajo partijskih odnosov, za zdaj naj se vzpostavijo stiki na državni ravni; pozneje bomo videli.

— In kako bo s političnimi emigranti, s tistimi, ki so v ječah? — Prvi so v šolah. Razpustili smo organizacije, ukinili izdajanje časopisov, ustavili radijske oddaje. Za zapornike bomo zahtevali osvoboditev.

Tedaj sem pomislil na mrtve, ki ne morejo v šolo, pa tudi ne biti osvobodeni.

— In če bi jutri prišlo do sporu, o tržaškem položaju med Rimom in Beogradom, koga bi morali podpreti? — Beograd, seveda. Dragi Vidali, to je težka operacija, potrebnih je veliko takta in previdnosti. Biti moramo zviti, zelo zviti. Ne vem, kako se pravilno glasi beseda v italijanskini, treba bi bilo pogledati v slovar; ne prekanjen, biti mora zviti, da, prav zviti. Samo z zvitostjo nam bo uspelo rešiti problem. Si razumel? Nikar ne pozabi te besede, ne pozabi je v najtežjih trenutkih. Biti moramo brez predsodkov in zviti!

Stisnil mi je roko ter se odpravil z enako naglico, s kakršno je bil prišel. Vse mi je povedal kar stoji. Pretresen sem bil in grenka usta so mi ostala.

In danes? Gre za taktiko ali za resnico?

Kolikor mene zadeva, sem prepričan, da so glede temeljnih vprašanj imeli Jugoslavlani prav in prav so imeli tudi, da so se uprli, kajti v nasprotnem primeru bi bilo po njih. Nikakor ne izključujem, da bi bili slabo končali ko bi se bili odpravili v Bukarešto.

O Trstu pa gre povedati še precej drugih zadev. Tam so po smrti komunističnih voditeljev s Frausinom na čelu vodili nacionalistično politiko. To je bil tudi zna-

čaj, ki so ga dali osvoboditvi Trsta bodisi, kolikor zadeva vojaško zasedbo, bodisi vstajo. To velja tako za dobo slovitih štiridesetih dni navedeno »ljudskega« režima, dejansko pa jugoslovanske okupacije, kot za poznejšo avanturistično politiko na političnem in sindikalnem področju, ki jih je skoraj docela izolirala od prebivalstva, kakor tudi do obdobje po letu 1948, ko so se odprli sprevrgli v majhno skupino norih (»forsennati«) nacionalistov.

Kaj bom ukrenil sedaj? Tega še ne vem. Počakajmo, da pridemo v Trst.

Primorska poje 75 v Cerknem

Tov. Ivan Silič pozdravlja pevce in otvarja revijo »Primorska poje 1975« v Cerknem v imenu ZKPO in SPZ

Pevski zbor »Valentin Vodnika« iz Doline poje na reviji v Cerknem

Pogled na del občinstva med nastopom Tržaškega partizanskega pevskega zbora

PRED STO LETI JE V TRSTU UMRL SRBSKI REVOLUCIONAR SVETOZAR MARKOVIĆ V samih šestih letih javnega dela dal pečat razvoju tedanje Srbije

Kot tolikeri revolucionarji je umrl zelo mlad, pri samih 29 letih življenja Po srednji šoli je šel v Petrograd, odkoder je moral pobegniti, da ga ne aretirajo - V Švici je ostal brez štipendije - Veliko je pisal in organiziral

V ponedeljek, 10. t. m., je minilo 100 let, odkar je v tržaški bolnišnici umrl Svetozar Marković. V naše mesto je Svetozar Marković prišel zato, da bi tu našel zdravje, pa je vendarle podlegel tedaj neozdravljivi bolezni. Bil je star komaj 29 let. Toda v tako kratkem življenju je Svetozar Marković dal toliko, da se

ga letos ne le v njegovi ožji domovini Srbiji, pač pa v vsej Jugoslaviji spominjajo z velikimi svečanostmi.

Za Svetozarja Markovića njegovi poznavalci trdijo, da je predhodnik današnje jugoslovanske stvarnosti, pa čeprav z ustreznimi razlikami, seveda glede na dobo in čas. Svetozar Marković se je rodil 9. 9. 1846 v Zaječaru v Srbiji, osnovno šolo je obiskoval v Rekovcu in Jagodini (sedanem Svetozarevu), nižjo gimnazijo je obiskoval v Kragujevcu, višjo gimnazijo pa je končal v Beogradu, kjer je maturiral 1863. leta. Istega leta se je vpisal na prav tedaj ustanovljeno tehnično fakulteto pri beograjski Veliki šoli, poznejši univerzi. Nato je kot štipendist srbske vlade odšel najprej v Petrograd, torej v Rusijo, kamor je prišel 1866. leta in se vpisal na tedanjo petrogradsko tehnično fakulteto, tri leta pozneje pa je moral Rusijo zapustiti, ker bi ga bil sicer aretirali in je v aprilu istega leta prispel v Zürich, v Švico, da bi s šolanjem nadaljeval. Toda tudi tu mu ni bilo dano, da bi svoje šolanje zaključil tako kot si je zamišljal, kajti njegova politična angažiranost je dala srbski vladi povod, da mu je odvzela državno študijsko podporo. Ker Svetozar Marković ni več mogel redno študirati, se je še bolj pognal v politično aktivnost in se dobesedno ves posvetil politični dejavnosti.

Prav v ta čas spada njegov načrt za nekakšno kolektivno akcijo za »revolucioniranje srbske mladine«. Seveda je Svetozar Marković v tem prehitel razmere in čas in se u-dajal utopiji, da bi naj tedanja srbska mladina bila realizator njegovih idej, ki jih je izrazil v naslednjih besedah: »Meni je pretežko, preozka je ta zgradba, v kateri se srbsko ljudstvo danes duši, in zato sem začel borbo proti njej... Udarimo na vse, kar je v Srbiji ista strega, da zrušimo staro in postavimo temelje za novo zgradbo.

Svetozar Marković je svojo politično aktivnost začel leta 1868, kot smo že rekli, umrl pa je že v začetku 1875. leta. To se pravi, da je bila njegova izrazitejša politična dejavnost zelo kratka. Zato pa je bila njegova miselnost, kot javi-ni delavec se je Svetozar Marković pojavil 1868 s člankom »Srbski mladina«, v katerem je drzno pa tudi daljnovidno poudaril, da čisti, ki ni pripravljen se s vsakim atomom svojega prepričanja žrtvovati, naj se ne predstavlja za nosilca ali zastopnika narodne misli. V tako kratkem času svoje politične dejavnosti in pri tako mladih letih pa je Svetozar Marković zavzel jasna stališča o malone vseh vprašanjih, ki so tedaj zadevala Srbijo. Obravnaval je na primer nacionalno vprašanje, politična vprašanja Srbije kar zadeva njeno notranjo in zunanjo politiko, pa tudi srbsko gospodarstvo, kulturo itd. Bil je v svojih konceptih tenkočuten, hkrati pa oster in brezkompromisen in je u-daril po monarhiji in monarhističnem sistemu nasploh. Brez kompromisov je ožigal določene politične ustanove, birokracijo, ki se je že tedaj krepko zasedla v srbskem javnem življenju itd.

V času, ko je študiral v Petrogradu, sedanjem Leningradu, je pro-čeval Černiševskega, Dobroljubova, Pisareva, pa tudi zahodnoevropske revolucionarje Marksa in Engelsa, spoznal se je z Lasallom, Meglomm, Proudhonom in drugimi. Se tako mlad je dajal pobudo za ustanovitve in urejeval več srbskih listov, ustanovil je zadruge proizvajalce in razpečevalne stroke, pa tudi sam stopl za prodajalni pult, kot prodajalec, kajti prišel je tudi v takšne ekonomske razmere, da si je moral služiti vsakdanji kruh, ko mu je srbska vlada odpovedala pomoč. Kljub tolikšnemu angažiranjemu delu, kljub temu, da je moral nekaj časa živeti v izgnanstvu in da je moral, kot vsak revolucionar, tudi za zapaje, je imel še časa, da je ustanavljal politične organizacije in združenja in napisal več zahtevnih del in nevarno veliko člankov in razprav o aktualnih političnih vprašanjih.

Svetozar Marković spada v vrsto najpomembnejših osebnosti, kar jih je Srbija dala v 19. stoletju. Njegova kratka, toda intenzivna politična zavzetost pa je dala tedanji Srbiji, Srbiji 19. stoletja, svoj pečat. Težko je z današnjega zornega kota, ko se je svet v tolikšni meri spremenil, podživiljati, celo dojeti tisto dobo, ko je bila Srbija se izrazito zaostala, izključno agrarna država, ki je razpolagala z eno samo edino tovarno, skromno tovarniško stekla, ter ocenjevati obseg in pomen dejavnosti Svetozarja Markovića, saj je s težavo našel razumevanje celo med tistimi, katerim je bila njegova dejavnost namenjena. Srbija, tedanja kmečka Srbija proletariata ni imela, zato je Svetozar Marković upravičeno tožil, da je »sam proti vsem«. In vendar ni odnehal, kar ga je stalo zdravje in nato življenje. To pa je bilo tako rekoč usojeno vsem tedanjim revolucionarjem, saj je na primer njegov učitelj Dobroljubov umrl tako mlad, star komaj 24 let, Pisarev je umrl pri 28 letih, Černišev-skega pa je do mladega odgnal v Sibirijo, kjer so ga izločili iz javnega življenja za dobo 20 let.

Svetozar Marković je bil pobudnik in aktiven sodelavec Marksove Internacionalne, ki jo je smatral za velik, zgodovinski preobrat. Čeprav se je tudi srbska buržoazija, koli-

kor je je sploh bilo, poglala proti vsemu, kar je bilo naprednega, in čeprav je Srbija imela kaj malo proletariata, kot smo že ugotovili, je Svetozar Marković ustanovil list »Radenik« (Delavec), ki je bil prva socialistična publikacija na Balkanu.

Svetozar Marković je bil torej prvi ideolog in propagator socialističnih misli v Srbiji, kritik družbenih razmer in bоре za družbene spremembe. Sprejel je Marksov znanstveni socializem, vendar pa se ni držal le razlage in propagiranja teh idej, ni postal, kot nekateri njegovi sodobniki le salonski marksist, pač pa je nekatere ideje začel ne-posredno izvajati v praksi. Dodajal je celo svoje zamisli in Markovićeve teze n.p.r. o združništvu, o možnosti »preskakovanja« kapitalističnega razvoja, so bile tako življenjske, da jih ne moremo jemati za utopiistične, kot so trdili nekateri površni tolmači njegovih idej. Zavedati se je treba, da je v svojih mislih uporabljal zglede iz

praktičnih izkušenj, zglede, ki jih je bogatil s svojim znanjem, s svojim stikom s tedaj modernimi zahodnoevropskimi delavskimi gibanji, ki so bila za tedanjo dobo, za tedanje razmere v Srbiji že neverjetno daleč.

Seveda ne moremo reči, da je bil Svetozar Marković povsem brez napak. Mlad je bil in poln ognja, kar je nujno vodilo do napak, toda Svetozar Marković je napravil to, kar se je v teh razmerah sploh dalo storiti. Zasejal je klice delavskega gibanja v Srbiji, klice, ki je bila osnova vseh poznejših delavskih in socialističnih organizacij, ki so jih nato razvijali Dimitrije Tucović, Radovan Dragović in drugi srbski napredni javni delavci.

Od velikih Markovićevih idej trajneje vrednosti je tudi ideja o samoupravnih družbi, ki sicer nima nikakršne zveze s sedanjo jugoslovansko samoupravno družbeno ureditvijo, ki pa je v bistvu, v o-

(Nadaljevanje na 8. strani)

Proseško - kontovelski amaterji in njihov »Zares čuden par«

Amaterski oder s Proseka in Kontovela se je v nedeljo ponovno predstavil svojemu občinstvu. Tokrat z nalahko in odgovorno repertoarno izbiro. Igralci te skupine so uprizorili spretno napisano ameriško bulvarno prav tako spretna dramatika Neila Simona »Zares čuden par«. Zapisali smo, da je šlo za odgovorno repertoarno izbiro, kajti Simonova komedija je kljub svojemu skrajno poenostavljenemu izpovednemu tonu vendarle delo, ki je vsebinsko dokaj tehtno napisano, s povsem gledališkim vidika pa mudi izvajalcem obilo možnosti za resnično sproščeno predstavo, pretkano s pronicljivo in humornimi bodicami.

Proseško - kontovelskim amaterjem sledimo že nekaj let. Nema-lokrat smo ugotovili, da so repertoarna izhodišča neke skupine edinstven dejavnik, ki nam pri-povedujejo o ustroju skupine, o njenih htenjih, ambicijah in žel-jah. Tako se nam zdi, da je amaterski oder s Proseka - Kontovela sicer zelo delavna skupina, ki ji vsako leto uspe pripraviti po eno premiero in z njo gostovati po številnih krajih na Tržaškem, da pa je hkrati to skupina, v katero se ni zavel veter, ki bi ji dajal in kazal smer, po kateri naj gre. Mladi igralci s Proseka in Kontovela se že dolgo ukvarjajo z gledalištem in bi zato morali vedeti, da se v njem ni mogoče ničesar neposredno naučiti, pač pa da je treba vse cilje doseči le preko dobre predstave. Igralska skupina, ki igra zgolj za zabavo, ali za druge manj pomembne momente, na primer za družabnost, v upri-zorjanju tigr ne najde nikoli toliko veselja, kot ga najde tista igralska skupina, ki ji je dobra predstava, njena odzivnost, kritičnost in aktualnost, predvsem pa izpovedna poštenost prva skrb.

Da bo ta skrb vedno prisotna pri našem delu, se moramo zavedati predvsem tega, da je gledališče skupinska organizirana umetnost, ki ne pozna improvizacije, saj tudi najpreprostejša predstava zahteva sodelovanje vrste ljudi. Res je, vsaka stvar, tudi odrski amaterizem ima svoj začetek, v svoji kvaliteti najnižji ravni je to le kulturna uporaba prostega časa, v svojih najvišjih manifesta-

cijah pa je to že umetniško delo, ki ima svoje mesto in pomen v kulturi naroda, celo neglede na to, ali se nadarjenemu ali trdo-vratnemu amaterskemu delavcu to prizna ali ne. Odrski predmet dela amaterskega gledališča bi moral torej biti v tem, namreč v zavzetem, v organiziranem, siste-matičnem, načrtnem, predvsem pa v resno opravljenem delu. Da-gaja pa se, da naši organizatorji, ki se ukvarjajo z gledališčnim amaterizmom, skušajo povzati vlogo ene same osebe na stopnjo gibal-ca, lutk, ostalim pa skušajo psi-liti vlogo lutk. In takšni poskusi se končajo s tem, da igralci olese-nijo. Rezultat tega je šibka pred-stava, pa čeprav ta vzbudi pri občinstvu veliko smeha, celo navdušen sprejem. Imamo pa lahko prav tako opravka z drugo skrajnostjo, kjer vsakdo vleče po svoje. In tudi to je zgrešeno. Iz tega sledi, da brez smotnega vodstva, brez načrtnega dela režiserja ne bo dobro režirane predstave, pač pa le skupek odlomkov iz raznih režij in videnih predstav.

V proseško - kontovelskih igral-cih je nemara res veliko sile in navdušenja, manjka pa jim, kot kaže, na eni strani tista gonilna sila, ki bi jih silila v izpopolnje-vanje in trmasto delo, na drugi strani pa odprtost misli in po-gledov. Da gre lahko za težave z režijo, ne dvomimo, vendar pa te težave ne morejo veljati za opravičilo. Vpis v veliko združenje gledaliških skupin jim odpira ve-liko možnosti. Tudi pri Slovenski prosvetni zvezi so ljudje, ki se načrtno ukvarjajo z gledališčem in jih je združenje imenovalo za gledališke mentorje na našem po-dročju. Zakaj bi jih naši amaterji ne povabili kdaj na ogled vaj in se z njimi pogovorili o predstavi.

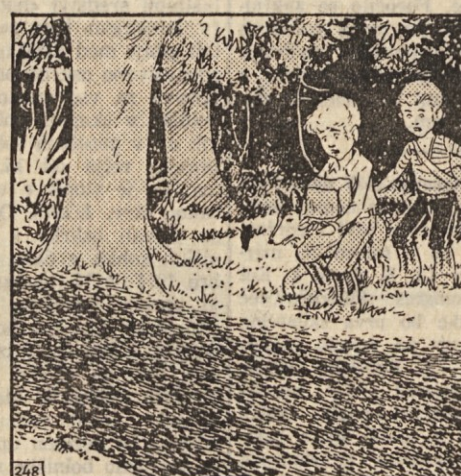
Proseško - kontovelski amaterji bi prav tako bili lahko deležni tudi druge pomoči, konkretnih nasve-tov za scensko osnovo, za razčle-mbo značajev itd. Amaterski oder gostuje po vsem Tržaškem in je bil tudi na Korškem in v Slove-niji. Če se hoče oder resnično u-veljaviti, se bo moral resneje lo-titi dela za višjo kakovostno ra-ven, kajti sicer bo ostal na ravni tistih, ki sicer delajo, se trudijo, ne vedo pa povsem zakaj in kako.

S. V.

ZA OČETOM

Zoran je pograbil morske prašičke, Bojan je ustrelil proti grmovju in Kuni je grozeče zalajal. Nato so se vsi trije pognali v beg proti strugi. Toda tudi Indijanci niso obstali. Stekli so za njimi in prišel se je divji lov. Pa kakor nesreča navadno ne pride brez družine, se je malo pred bregom pridružil prvi druga, nič manj smrtno nevarna od prve.

Pot do brega jima je nenadoma zastavil pohod krvočelnih brazilskih mравelj. Zadel sta sicer šele na prednjo četo, široko le nekaj metrov, a še vedno tako številno, da bi ju lahko pokončala. O teh mравljah sta vedela iz knjig, da pokončajo na svojih ogromnih po-hodih tudi celo človeška selišča in ostanejo za njimi samo še puste razvaline. Kaj naj storita?

Za premišljevanje ni bilo časa. Pognala sta se čez reko mравelj in isto je napravil Kuni. Čeprav je trajalo vse skupaj le nekaj sekund, so bili vsi trije polni črnih napadalk, ki so se jim neusmiljeno zagrizle v kožo. Kuni je obupno zavpil in se jel otresati. Toda mравlje so opazile plen, in njihova reka se je ulila z vso naglico za bežičima dečkoma in cvilečim psom.

RADIO VELE-VIZIJA

SREDA, 12. MARCA 1975

ITALIJANSKA TELEVIZIJA

PRVI KANAL

- 10.30 - 11.50 Sola
- 12.30 Poljudna znanost: Motorji
- 12.55 Anketa o poklicih: Krojač
- 13.30 DNEVNIK in Danes v parlamentu
- 14.10 Vzgojni problemi: Oddaja za šolnike
- 16.00 - 17.00 Sola
- 17.00 DNEVNIK
- 17.15 Program za najmlajše: Qui comincia l'avventura del signor Bonaventura
- 17.45 Program za najmlajše, risani filmi
- 18.45 Poljudna znanost: GIUSEPPE DI VITTORIO
- Italijanske kronike, Kronike dela, Danes v parlamentu in Vremenska slika
- 20.00 DNEVNIK
- 20.40 PORTUGALSKA, DEL EVROPE

Naslov današnje oddaje je »25. april v Lizbonu«. To se pravi, da bodo v današnjem, tretjem, zaključnem nadaljevanju reportaže o Portugalski prikazali najnovejšo zgodovino Portugal-ske, to se pravi Portugalsko po zrušenju fašizma, ki je to de-želo z Iberijskega polotoka oklepal nad pol stoletja. Ker so raz-mere na Portugalskem prav zadnje dni zelo akutne, bo oddaja zares zanimiva

21.40 POLJUB MORILCA

Film je režiral Stanley Kubrick, ki ga poznamo kot režiserja vrste zelo zahtevnih filmov, kot so »Orizzonti di gloria«, »Dottor Stranamore«, »Odissea nello spazio« in tudi »Anarcia meccanica«. Kot vidimo, gre za filme, ki so marsikdaj dvignili precej prahu. Film 11 bacio dell'assassino je star 20 let in ga je režiser Ku-brick napravil v svojih mladih, zelo mladih letih, ko je moral še delati izključno »za kruha«, torej ko se še ni uveljavil kot velik filmski človek.

22.45 DNEVNIK in Vremenska slika

DRUGI KANAL

- 17.30 Kolesarske dirke med Tirenskim in Jadranskim morjem
- Posnetek glavnih dogodkov prve etape med krajema Santa Marinella in Fuggi
- 18.00 Solska oddaja
- 18.45 Športni dnevnik
- 19.00 Ob 7. uri zvečer
- Glasebna prireditev, ki jo vodi Christian de Sica. Na nocojšnji prireditvi bo sin znanega filmskega umetnika imel v gosteh par Ezy in Isaac, ki bosta zapela nekaj svojih pesni, nakar se bo predstavil Michele, pevec iz Genova, na vrsti bo še Mino Reitano, koncert pa zaključi ansambel »Canzoniere italiano«
- 20.00 Večerni koncert
- 20.45 DNEVNIK
- 20.45 NOGOMETNA TEKMA MED ANGLIJO IN ZAHODNO NEMČIJO
- 22.35 Četrte ure z Lucianom Rossijem

JUGOSLOVANSKA TELEVIZIJA

- 8.10 TV SOLA: Kanada, Narodni običaji, Nove knjige, Igralec v filmu, Prirodoslovje, Zlom osi Rim - Berlin, Živi svet Primor-ja, Gradnja stanovanj itd.
- 17.30 Viking Viki: Vodovodna napeljava, risani film
- 17.55 Obzorik
- 18.10 Mladi za mlade: Akademski plesni klub
- Študentski plesni klub dela v treh smereh: vzgaja in uči plesati mlade, ima revijsko skupino ter skupino za športni, re-ki bi tekmovalni ples. Današnja oddaja govori o življenju v študentskem plesnem klubu, o odnosih mladih do plesa ter o organiziranosti plesnega kluba
- 18.45 Po sledeh napredka
- 19.15 Risanka
- 19.30 DNEVNIK
- 20.05 Film tedna: RESITE GA
- Ameriški barvni film je režiral John G. Avildsen. Film je raz-meroma nov, saj je prišel pred občinstvo komaj pred tremi leti
- 21.45 Nog. tekma ANGLIJA — ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA
- 22.30 DNEVNIK

KOPRSKA BARVNA TELEVIZIJA

- 19.55 Otroški koticček, risanke
- 20.15 DNEVNIK
- 20.40 Nog. tekma ANGLIJA — ZVEZNA REPUBLIKA NEMČIJA
- 22.25 Jazz: Stivin - Dašek

TRST A

- 7.15, 8.15, 13.15, 14.15, 20.15 Po-ročila; 7.05 Jutranja glasba; 11.40 Sola; 12.00 Opoldne z vami; 13.30 Glasba po željah; 17.00 Program za mladino; 18.15 Umetnost in pri-reditve; 18.30 Sola; 18.50 Koncert; 19.10 Avtor in knjiga; 19.30 Zvor in folklor; 20.00 Šport; 20.35 Simf. koncert; 21.45 Filmski mo-tivi.

KOPER

- 6.30, 7.30, 12.30, 14.30, 16.30, 17.30, 20.30 Poročila; 6.15 Glasba za dobro jutro; 9.00 Pisana glas-ba; 10.10 Oddaja za šolarje; 10.45 Glasba in nasvet; 12.00 Glasba po željah; 14.00 Notranjepolitične aktualnosti; 16.45 Gojenci glasbene šole Koper; 17.15 Gledališki utri-nek; 18.00 Progressivna glasba; 19.00 Prenos RL; 19.30 Glasbeni spored; 21.00 Literarna oddaja

NACIONALNI PROGRAM

- 7.00, 8.00, 13.00, 15.00, 19.00 Po-ročila; 8.30 Jutranje papevke; 9.00 Vi in jaz; 10.00 Posebna re-portaža; 11.10 Srečanja; 11.30 Izbrani program; 12.10 Četrta spo-red; 14.05 Drugi zvoč; 14.40 Ra-dijska nadaljevanka: Gospod Di-namit; 15.10 in 17.40 Program za mladino; 16.00 Sončnica; 17.05 Komorna, simfonična in operna glasba; 18.00 Pisan glasbeni spo-red; 19.30 Glasbeni program; 20.20

SLOVENIJA

- 7.00, 8.00, 10.00, 13.00, 15.00, 19.00 Poročila; 6.50 Rekreacija; 8.10 Glasbena matineja; 9.05 Za mlade radovedneže; 9.25 Glasbe-na pravljica; 9.40 Temeljni mark-sizma; 10.15 Urednikov dnevnik; 11.15 Z nami doma in na poti; 12.30 Kmetijski nasveti; 12.40 Od vasi do vasi; 13.30 Priporočila vam...; 14.10 Naši operni pevci; 15.45 »Loto vrtljak«; 16.45 Zvoiki orkestra Melacchino; 17.00 Aktual-nosti; 17.20 Iz repertoarja Ko-mornega zbora; 18.05 Naš razgo-vor; 18.35 Predstavljam vam...; 19.40 Ansambel Mojmir Sepeta; 19.50 Lahko noč, otroci!; 20.00 Koncert; 22.20 S festivalov jazz-a; 23.05 Literarni nokturmo; 23.15 Melodije.

Horoskop

OVEN (od 21.3. do 20.4.) Če hočete ohraniti svobodo, ne sprejemajte novih nalog. Z odkrito-srčnostjo boste dosegli, da se bo družinsko ozračje pomirilo.

BIK (od 21.4. do 20.5.) Z vztraj-nostjo pri delu boste dosegli svoj smoter. Nekaj novosti bo tudi v vaši ožji družbi.

DVOJČKA (od 21.5. do 21.6.) U-gojen trenutek za uveljavitev tve-ganega načrta. Privoščite si malo počitka.

RAK (od 22.6. do 22.7.) Delo bo trdo, toda dobičkonosno. Bo-dite potrpežljivi z nekom, ki je izgubil glavo.

LEV (od 23.7. do 22.8.) V pos-lovnih pogovorih je priporočljiva previdnost. Če boste odločitveni, se bo spor rešil v vašo korist.

DEVICA (od 23.8. do 22.9.) Na-stopil je trenutek za sestavo dol-goročnega načrta. V intimnem živ-ljenju se bodo razmere izboljšale.

TEHTNICA (od 23.9. do 22.10.) Bodite realistični in zaupajte pred-

vsem sebi. S svojo intuicijo se bo-šte obvarovali pred nevarnostjo. SKORPIJON (od 23.10. do 21.11.) Skušajte zmanjšati obseg svojih načrtov. Vesela vest bo prišla od tam, od koder je niste pričako-vali.

STRELEC (od 22.11. do 20.12.) Sreča vam ne bo naklonjena, za-radi tega ostanite na svojih po-zicijah in ohranite mirno kri. Lju-bosumni boste.

KOZOROG (od 21.12. do 20.1.) Imeli boste mnogo dobrih za-misli. Skušajte jih izpeljati. Ne do-volite, da bi vas zasleplila ljubo-sumnost.

VODNAR (od 21.1. do 19.2.) Ne izgubite potrpežljivosti v zvezi z nekim vprašanjem. Nekdo bo nasprotoval vašemu čustvenemu načrtu.

RIBI (od 20.2. do 20.3.) Samo če boste pravi razpolagali s svojim časom, utegnete doseči uspeh. Dobre vesti za bodočnost.

Noseč

V ŽENSKEM SMUKU ZA SVETOVNI POKAL

ŠVICA OSVOJILA OBE PRVI MESTI

Zmagala je Nadigova - Pröll-Moserjeva šele tretja

JACKSON HOLE, 11. — Včeraj so se v Jacksonu Holu na smučarskem tekmovanju za SP v slalomu med moškimi izkazali Italijani, danes pa v smuku med ženskami Švicarke (čeprav te nekoliko manj od "cazzurrov"). Zasedle so namreč prvo in drugo mesto in so tako zadale hud udarec predvsem avstrijski reprezentanci, ki je bila že včeraj veliki porazneženec moskega slaloma. V današnjem ženskem smuku so Avstrijke osvojile sicer štiri mesta v prvi deseterici, toda sam vrh lestvice jim je ušel in slovita Annemarie Pröll-Moserjeva se je morala zadovoljiti z zanjo skromno bronasto kolajno, čeprav je prav smuk njena glavna "specialiteta".

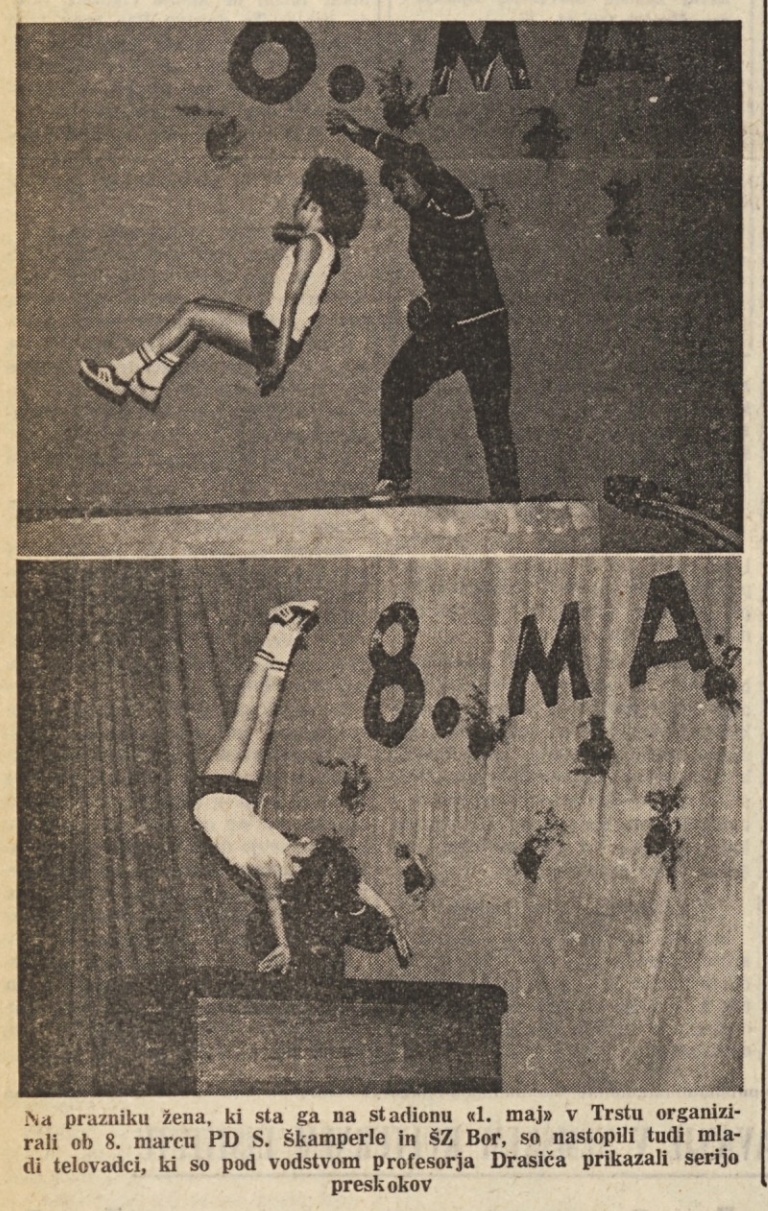
Lestvica danasnega ženskega smuka je namreč takak:

1. Marie T. Nadig (Svi.)	1'43"27
2. B. Zurbiggen (Svi.)	1'44"49
3. A. Pröll-Moser (Av.)	1'45"63
4. I. Epple (ZRN)	1'45"81
5. I. Lukasser (Av.)	1'46"26
6. W. Drexel (Av.)	1'46"32
7. B. Schroll (Av.)	1'46"37
8. C. Nelson (ZDA)	1'46"47
9. K. Kreiner (Kan.)	1'46"53
10. G. Blackburn (ZDA)	1'47"36
11. N. Spiess (Av.)	1'47"36
12. B. Clifford (Kan.)	1'47"47
13. M. Kaserer (Av.)	1'47"55
14. H. Wenzel (Liecht.)	1'47"72
15. M. Epple (Av.)	1'48"51
16. E. Pröll (Av.)	1'48"51
17. D. Debernard (Fr.)	1'48"52
18. F. Serrat (Fr.)	1'48"72
19. K. Mumford (ZDA)	1'48"91
20. L. Kreiner (Kan.)	1'49"09

Lestvica za svetovni pokal:

1. A. Pröll-Moser (Av.)	283
2. H. Wenzel (Liecht.)	168
3. R. Mittermaier (ZRN)	162
4. B. Zurbiggen (Svi.)	151
5. M. T. Nadig (Svi.)	142

MONTEVIDEO, 11. — Spet v osrednji črna kronika v brazilskem nogometu. Med prijateljsko tekmo v Montevideu med ekipama "El Cometa" in "3 de Abril" je sodnik zaradi pretepa izključil srednjega napadalca Yaneza (19 let, član "El Cometa") in branilca Mieresa (30 let, član "3 de

Na prazniku žena, ki sta ga na stadionu "1. maja" v Trstu organizirali ob 8. marcu PD S. škamperle in SZ Bor, so nastopili tudi mladi telovadci, ki so pod vodstvom profesorja Drasića prikazali serijo preskokov

FRANCI STRLE:

PARTIZANSKI VOLK SAMOTAR

3. Takrat je padla kocka, da bo Viktor postal delavec. Dali so ga v uk k strojniki Blažu Ibitzu. Ta je bil po rodu Nemec in je le za silo tolkel po slovensko. Zmeraj je za menjaval spole in sam sebi rekel "ona". Ljudje vedo povedati, da je bil hud ženskar in da je rad pregledoval pogledal v kozarec, toda bil je strog, natančen in zelo sposoben mojster. Tako se je Viktor v strojnici na milanovški žagi lahko veliko naučil. Bil je sposoben in priden delavec. Imel pa je še eno dobro lastnost: nikoli se ni čutil več vrednega od drugih, čeprav so se oče in bratje povzpeli iz delavcev v uravnike. Kraševci so vedno razumeli delavce, ker so bili prej to tudi oni sami, nobeden pa ni maral lenuhov. Vsi Kraševci so bili dobri ljudje, delovni, varčni in sposobni, če je bilo treba pa tudi strogi. Delomrznost niso marali. Tak je bil tudi Viktor.

V prostem času je izdeloval pasti, ki jih v tistih krajih imenujejo lisice, bolj znane pa so kot skobci ali stopalke. Ko je za to izvedel višji lovec Maver, se je brž obrnil na mladega vajenca, ki je v sebi združeval ne samo znanje kovinarja, ampak tudi smisel za lov in lovske naprave. Viktor mu jih je moral izdelati večje število.

KOŠARKA

TEDENSKI PREGLED NAŠIH EKIP

Bor pred odločilno tekmo Poletovi dečki navdušili

V nedeljo Libertas-Bor za osvojitev prvega mesta v finalnem turnirju

Finale promocijskega prvenstva
Borovci so v nedeljo dosegli tri-najsto zaporedno zmago v promocijskem prvenstvu, peto zaporedno v finalu tega turnirja. Bor je v Trzinu premagal ekipo POM; Libertas iz Trsta, najnevarnejši Borov konkurent, pa je odpravil Italo v gosteh.
Katera od teh dveh ekip bo stopila v finalni del za napredovanje v D ligo? Odločalo bo nedeljsko srečanje med tema ekipama. V prvem srečanju v Dolini so borovci premagali že svoje tradicionalne nasprotnike z 69:66, trenutno so sami na vrhu lestvice z desetiimi točkami, Libertas jih ima osem.

Izida 5. kola
POM Trzin — Bor 70:76
Itala — Libertas Ts 78:94

LESTVICA
Bor 5 5 0 381:318 10
Libertas Ts 5 4 1 396:311 8
Itala Gradišče 5 1 4 310:384 2
POM Trzin 5 0 5 267:345 0

Prihodnje kolo (16.3.)
Libertas Ts — Bor (17.15, telovadnica UL della Valle), POM Trzin — Itala Gradišče.

BOROVCI STRELCI
Klobas 372, Sosić 278, Ambrožič 228, Fabjan 163, Sirk 118, Barazzutti 89, Kraus 78, Kralj 45, Guštin 28, Koren 21, Vatovec 13, Pertot 6, Francia 2.

KADETI
C skupina
Medtem ko je Polet počival, so Kontovci igrali proti močnemu Interju 1904. V prvem polčasu so nasprotniku nudili dober odpor, nato pa visok poraz. Že to nedeljo pa bo na Kontovelu derbi med Kontovelom in Poletom.

IZID 3. KOLA
Inter 1904 — Kontovel 81:36

LESTVICA
Servolana, Italsider 4; Inter 1904 2; Polet in Kontovel 0.

PRIHODNJE KOLO (16.3.)
Kontovel — Polet (ob 11.00 na Kontovelu), Italsider — Inter 1904. Počitek: Servolana.

NAJBOLJŠI STRELCI
POLET: Tavčar 11, Sosić 8, Kalin 7, Ferluga 6.
KONTOVEL: Lukša 52, Nabergoj 33, Ukmar in Košta 29, Ivo Starc 19, Bukavec 4.

D skupina
Odlični košarkar ekipe SABA Parig (35 točk) je pokopal Borove upe za prestižno zmago. S to zmago je SABA skupno z Lloydom na vrhu lestvice.

IZID 3. KOLA
SABA — Bor 74:57

LESTVICA
SABA in Lloyd Adriatico 4; Bor 2; Don Bosco in Juventus 0.

PRIHODNJE KOLO (16.3.)
Bor — Lloyd Adriatico (15.3, ob 18.00, telovadnica Caravaggio), Juventus — Don Bosco. Počitek: SABA.

NAJBOLJŠI STRELCI
BOR: Razem 36, Žerjail 30, Parovel 24, Aleksander Mazzuca 16, Remato Furlan in Siega 8, Volk 4, Race 2.

DEČKI
C skupina
Neugodno kolo za naši peterki. Kontovel je v soboto odigral zaostalo tekmo proti Ferroviariu in visoko izgubil. Pri tem pa moramo omeniti, da ni nastopil Klavdij Starc, gonilna sila tega moštva, ker je bil zaposlen za naraščajniki. V nedeljo pa so Kontovelci zmagali z 2:0 brez borbe, ker se Libertas ni predstavil na igrišču.

Se ne neupheh Bora A, ki je v nedeljo visoko konil v Ferroviariu.

Izidi 3. kola:
Ferroviario — Bor 67:30
Kontovel — Libertas 2:0 b.b.
Zaostala tekma:
Ferroviario — Kontovel 82:14

LESTVICA
Lloyd Adriatico, Bor in Kontovel 6, Ferroviario in Servolana 4, Libertas Trst in CSI Milje 0.

Prihodnje kolo (16.3.)
Kontovel — Servolana (9.30 na Kontovelu), Lloyd Adriatico — Libertas Trst, Ferroviario — CSI Milje. Počitek Bor A.

Najboljši strelci
Bor A: Dovgan 62, F. Mazzuca 58, Mesesnel 52, Slobec 46, Gombac 39, Gruđen 27, Canciani 21, Pegan 19, Kuren 18.
Kontovel: Klavdij Starc 103, Bu-

OBVESTILO
ŠK Kras priredi v soboto, 15. t.m. ob priliki odbojarske tekme SAI Belluno — Kras izlet v Belluno. Vpisovanje pri Dorici Krašević, tel. 229-120. Vabljeni.

KOŠARKA
PARIZ — NICA
Maertens najhitrejši v sprintu
BEAUNE, 11. — V drugi etapi košarske dirke od Pariza do Nice, ki se je tudi zaključila v skupnem sprintu, je zmagal Belgijec Maertens pred Karstensom in Danguillaumom. Danasnja etapa je merila 104,5 km in je potekala od Guercheja do Beauna.
Na skupni lestvici vodi Francoz Cyrille Guimard z enakim časom kot Maertens. Tretji je E. Merckx s štirimi sekundami zaostanka. Med italijanskimi predstavniki je bil danes najboljši Franco Bitossi.

OD TIRENSKEGA DO JADRANSKEGA MORJA
Danes start
SANTA MARINELLA, 11. — Jutri se bo pričela deseta košarska etapna dirka od Tirenskega do Jadranskega morja, ki je na sporedu teden dni pred klasično enodnevn košarsko dirko Milan — Sanremo. Na tej dirki nastopajo skoraj vsi tisti znani košarji, ki ne tekmujejo na dirki od Pariza do Nice in si nabirajo zadnje potrebne kilometre pred nastopom na veliki, nekaj otvorenih dirki od Milana do Ligurije. Med favoriti letošnje "Dirke dveh morij" je zopet Roger de Vlaeminck, ki je zmagal v zadnjih treh letih, vendar pa bo imel letos za nasprotnika Francesca Moserja, ki prihaja v dobro formo ter Spanca Fuenteja. Vendar pa je večina košarjev prepričana, da se bo dirka odločila na četrtkovih nevarnih vzponih.

ROKOMET
Banjalški Borac se je uvrstil v finale tekmovanja za pokal evropskih prvakov, čeprav je povratno tekmo z romunsko ekipo Steaua zgubil z 11:13. Napredovanje si je namreč zagotovil z zmago v prvi tekmi.

KOŠARKA
Prvenstvo višjih srednjih šol
Zois - Da Vinci za prvo mesto
Jutri bo v novi športni palači v Trstu finale košarskega prvenstva tržaških višjih srednjih šol. Prvič v zgodovini naše šolske aktivnosti bo v finalu za prvo mesto nastopila slovenska šola, to je Ziga Zois, ki je v polfinalnem srečanju premagala Volto s 55:50.

Zanimanje za jutrišnjo tekmo je seveda veliko. Že v polfinalnih tekmah je bilo v športni palači izredno veliko število gledalcev, ki so branili barve svojih šol. Zal, pa je bilo na polfinalni tekmi le malo slovenskih navijačev tudi zato, ker je bilo rečeno, da je gledalcem vstop prepovedan.

Za jutrišnjo odločilno tekmo Zois — Da Vinci pa smo prepričani, da ne bo manjkalo naših navijačev, da ne bi tako pomagali svojim košarkarjem, da zapustijo najboljši vtis.

Tekma se bo začela ob 16. uri; ob 14.30 pa bo srečanje za 3. in 4. mesto med šolama Oberdan — Volta.

Zois bo verjetno nastopil z naslednjo postavo: Klobas, Ražem, Guštin, Vatovec, Sosić, Lukša, Taučer, Škarbar.

Zal, pa bo naša šola igrala brez dveh svojih najboljših košarkarjev, in sicer brez Sergija Sancia in Edija Košute (oba zaradi poškodb).

2. amaterska nogometna liga: Zarja je v nedeljo srečan je s S. Anno zgubila

SMUČANJE

NA DIJAŠKEM PRVENSTVU

P. MAGNANI (PREŠEREN) NA DOBREM 6. MESTU

Tekmovalni pogoji letos niso bili najboljši

V preteklih dneh smo končno prejeli uradne rezultate medšolskega smučarskega prvenstva dijakov iz tržaške pokrajine, ki je bilo pred časom na Piancavallu. Slovenski dijaki so se letos odrezali na tem prvenstvu še kar dobro, saj se jih je nekaj uvrstilo med prvih deset. Skupno se je tekmovanja udeležilo (iz vseh tržaških višjih srednjih šol) 111 dijakov in dijakov, ki so bili razdeljeni na moško in žensko mladinsko in naraščajniško kategorijo. Večina je nastopila v veselalomu, nekaj pa je bilo tudi tekecev.

Vreme je bilo med tekmovanjem sicer lepo, proga pa precej slaba, saj je bila le malo zasnežena ter večina poledenela ali pa vsaj zelo trda. Ponekod je iz snega celo štrlelo kamenje.

V posameznih kategorijah navajamo zmagovalce in uvrstitve naših dijakov (ti so nastopili samo v veselalomu):

MLADINCI
1. Barzan Maurizio (Da V.) 1'02"4
15. Kuret Igor (Prešeren) 1'15"7
16. Lisjak Henrik (Prešeren) 1'16"0
18. Rebulja Darij (Zois) 1'19"2
21. Guštinčič Jurij (Zois) 1'30"0
22. Vatovec Savino (Preš.) 1'56"5

NARAŠČAJNIKI
1. Prennissi Zeff (Galilei) 1'06"1
7. Udovič Andrej (Preš.) 1'16"5
9. Mazzuca Aleks (Preš.) 1'19"8
10. Corbatta Aleks. (Slom.) 1'38"2
18. Pegan Stefan (Zois) 1'57"9

MLADINKE
1. Parovel Maria (Dante) 1'12"5
6. Magnani Patrizia (Preš.) 1'16"1
16. Merko Jasma (Prešeren) 2'19"4

NARAŠČAJNICE
1. Kratter Nicoletta (Petr.) 1'12"5

EKIPNA LESTVICA
Mladinci
1. Da Vinci 2'05"1
6. Prešeren 2'31"7
8. Zois 2'57"2

Naraščajniki
1. Da Vinci 2'13"0
3. Prešeren 2'36"3

Mladinke
1. Oberdan 2'26"5
6. Prešeren 3'25"5

Naraščajnice
1. Petrarca 2'42"4

V tekaških disciplinah so si pri dijakih najboljša mesta razdelili genci Volte, pri dekletih pa Oberdani.

Odbojarska prvenstva so se nadaljevala v 3. moški ligi ter 1. diviziji v obeh konkurencah.

MOŠKA C LIGA
(12. KOLO)
Lib. Trst — SAI Belluno 3:1
Gasilci Dall'Acqua — Pallavolo Marghera 2:3
Ara Trento — GM Trst 3:2
ACLI Montecchie — Gasilci Ferroni 0:3

V skupini kjer igra Kras res ni manjkalo presenečenj. Predvsem velja omeniti poraz vodečih dveh sester: Dall'Acqua iz Trevisa (kar pred domačimi gledalci in SAI iz Belluna v Trstu).

1. MOŠKA DIVIZIJA
Torriana — ASFFR 3:1
ACLI Sv. Jakob — Libertas Turjak 3:0
Olympia GO — Il Pozzo 3:1
Fiume Veneto — PAV Despar 2:3

1. ŽENSKA DIVIZIJA
PAV Despar — Kontovel 3:0
AGI Gorica — Julia 2:3
Bor — Sloga 0:3
Volley Ball — Sokol 1:3
Inter — Torriana 3:0

Vse izločilne tekme bodo na tehnični šoli Volte v dveh telovadnicah (po dve tekmi istočasno). Kot je znano, pa je dovoljen vstop samo igralcem in profesorjem, ki vodijo posamezne ekipe. Za finalni tekmi za sedaj še ni bil določen kraj nastopa.

G. Furlanč

Viktor in Francka Kraševci, kakršna sta bila ob poroki

darji prišli tako nenadoma, da so Viktorjevi tovariši morali vreči v ogenj pod parni kotel celega jelena. Le tako so lahko zabrisali sledove lovske tatvine in se rešili zopora. Sicer pa so žandarji iskali predvsem puške, a na žagi je bilo to, kakor bi iskal iglo v senu. Viktorju in tovarišem se zdale niso bili kos. Ti so puške skrivali tako, da so jih pripeli na strop, izpod katerega so tekli široki pogonski jermeni. Do skrivališča je bilo mogoče le, če je jermenj mirovalo, tega pa se žandarji niso domislili.

Pozneje se je ta družina divjih lovev razšla. Matija in Janko Sterle sta morala oditi v Francijo, ker so postali njuni nezakoniti lovski podvigi le preveč znani, Franca Znidaršič je odšel v Split, Viktorja Keržiča pa je maginat Karel Kovač pridobil za lovskega čuvaja. Tudi Viktor Kraševci je moral s trebuhom za kruhom. Vplivni položaji njegovih bratov mu niso mogli kaj prida pomagati, kadar je bila prizadeta lovska nečimernost lastnikov tovarn in velikih gozdnih posesti.

Viktor je medtem odrasel v lepega, postavnega mladca. Za njim se je z neprikritim hrepenenjem oziralo marsikatero dekle, a dobila ga je Francka Pirnat, Joškova iz domače vasi. Poročila sta se v začetku leta 1925. Bila sta čudovit par. Vzela sta se iz čiste ljubezni in med njima je ves čas vladalo popolno sovzročje.

Po poroki je šel Viktor Kraševci k vojakom. Služil je v Zaječarju pri mitralješki četi devet mesecev. Tam so ga izurili za mitralježca. Toda vojaščina ga je spravila ob zaposlitev v domačem kraju. Moral si jo je iskati daleč tam v Slavoniji. Našel jo je na žagi v Zupanji. A tam je bil le malo časa. Stran je moral zaradi divjega love. Medtem je 5. decembra 1925 žena Francka rodila sina Milana. Prekletstvo nemirne lovske krvi mladi zakonski par ni občutil posebno lahko, ljubezni in družinske sreče pa ta zunanji stres ni mogel skaliti.

(Nadaljevanje sledi)

KAKO SO NAŠE ŽENSKÉ PRAZNOVALE LETOŠNJI 8. MAREC - MEDNARODNI DAN ŽENSK

Boljunške žene na tradicionalni družabnosti na «Jami»

Na stadionu «Prvi maj» sta slavje priredili PD «Slavko Škamperle» in SZ «Bor»

V Padričah so se ženske zbrale v domači gostilni pri Županovič

Na Opčinah v Prosvetnem domu je vsaka prejela vejico mimoze

Letošnji 8. marec — mednarodni dan žensk, so naše ženske proslavile z vrsto prireditev po skoraj vseh vaših tržaških okolice. Zbrale so se v prosvetnih dvoranah, v vaških gostilnah ali tudi kar v večjih prostorih, ki so jih dali na razpolago nekateri vaščani. Po tradiciji so si pripravile skupno večerjo, na sporedih pa so imele priložnostne nagovore, nastope recitatorjev in pevskih zborov in nazadnje ples. Toda to je bil le zunanji okvir teh praznov, kajti njihov smisel je v idejni zavesti naših žensk, da je 8. marec mnogo več kot vsakoletna priložnost za srečanje, da je predvsem priložnost za potrditev osveščenosti v narodnostnem, političnem in socialnem smislu. Letošnje leto je bilo razglašeno za mednarodno žensko leto, poleg tega pa pri nas praznujemo 30-letnico osvoboditve. Razen tega živimo v obdobju, ko je svet v nekakšnem vrenju, ko se na mnogih njegovih kritičnih točkah vodi oborožen boj proti silam imperializma, ko se narodi vedno bolj odločno osvobajajo tujih gospodarjev, ko si socialna zavest vedno bolj odločno in zmagovito utira pot v kapitalističnem svetu, ko se demokratične sile v mnogih državah spet združujejo na okopih proti fašističnemu prevratništvu in spet v drugih proti bedi in lakoti, ki požirata na milijone ljudi v nerazvitih in zaostalih področjih. Vse to je seveda tudi vsebina 8. marca, kakor je pri nas še posebej njegova vsebina boj za naše narodnostne pravice, boj za avtonomijo slovenske šole in za njeno demokratično preobrazbo, boj za enakopravnost slovenskega jezika, boj za ohranitev slovenske zemlje v slovenskih rokah. Vse to je dejansko nadaljevanje tistega boja, ki so ga tudi naše ženske tako odločno in s tolikšnim pogumom vodile pred 30 in več leti in v njem doprinesle za svobodo ogromen delež v krvi in žrtvah. In tudi v tem duhu so slavile letošnji 8. marec

Tudi v Brijunih se jih je zbralo lepo število na skupno slovesnost pri Miliću

Pri Banih so žene razveselili tudi otroke

Na stadionu «Prvi maj» je nastopil tudi zbor «I. Gruđen» iz Nabrežine

V Ricmanjih so program po govoru dopolnile mlade recitatorke

V Borštu so se zavzele v prijetnem razpoloženju

V Dolini je bilo veselo v prosvetni dvoranci

V Gabrovca so se imenito zabavale v domači društveni gostilni

V Saležu je po govoru Marije Štibel zapel tudi mladinski zbor «Rdeča zvezda»

Na Proseku so proseške in z njimi tudi konfovelske žene praznovale na sedežu ŠD «Primorje»